

Učiteľské Noviny

Periodikum s tradíciou od roku 1951

ROZHOVOR

JURAJ PAYER

**DOBRÚ POLOVICU ŠTUDENTOV
VZDELÁVAME PRE ZAHRANIČIE**

MINISTER PLAVČAN

ČO PRINIESOL ŠKOLSKÝ ROK

2016/2017

DUÁLNE VZDELÁVANIE

POHĽAD Z DRUHEJ

STRANY

PONDELOK	UTOROK	STREDA	ŠTVRTOK	PIATOK	SOBOTA	NEDEĽA
29	30	31	1 Deň detí a mládeže s IUVENTOU	2 ŠPORTlínia festival športu a zdravia - ADA Antidopingová agentúra SR Testovanie 9-2017 – tlačová správa k výsledkom	3 ŠPORTlínia festival športu a zdravia - ADA Antidopingová agentúra SR	4
5 Svetový deň životného prostredia (UNEP)	6	7 Výročie memoranda národa slovenského	8 Ukončenie 2. kola: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky ako SO pre OP LZ / 1.1.1 - 01 SNOPK – konferencia odborné vzdelávanie	9	10	11
12	13 ŠPÚ – Koncert pri príležitosti 70. výročia ŠPÚ	14 ŠPÚ – Konferencia pri príležitosti 70. výročia ŠPÚ	15 RAABE - Medzinárodná konferencia - Učiteľ nie je Google	16 RAABE - Medzinárodná konferencia - Učiteľ nie je Google	17	18 Deň otcov
19	20 CVTI SR – Vedecká cukráreň	21	22	23	24	25
26 Ukončenie 2. kola: Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky ako SO pre OP LZ / 1.4.1 - 01	27	28	29 CVTI SR – Vedecká cukráreň	30	1	2
3	4	5	6	7	8	9



Tento mesiac som mala tú česť pripraviť pre vás rozhovor s pánom profesorom Payerom. Rozprávali sme sa o škole, štúdiu, žiakoch, o tom, ako sa systém menil v čase. Medzi rečou spomenul, aké je pre pedagóga smutné, keď sa pripravuje na prednášku a v triede ho nikto nečaká. Táto jednoduchá myšlienka ma zarazila. Sama som bola v pozícii žiačky, ktorá nejaku tú prednášku vynechala. Počas môjho štúdia som sa však nezamyslela nad tým, čo pán profesor tak krásne a jednoducho naznačil. Že učiteľ je človek. Zažíva svoje starosti i radosť. Vzdeláva seba, vzdeláva ostatných. Skúša, hodnotí a koniec koncov sám je mnohokrát hodnotený inými.

Povolanie pedagóga nie je vôbec jednoduché. Máte za sebou desať mesiacov usilovnej dennodennej práce a ja vám zo srdca želám, aby tých posledných pár dní prešlo v pokoji a harmónii. A pokiaľ aj nie, zamknite sa v kabinete, spravte si dobrú kávu, vyložte nohy a prečítajte si Učiteľské noviny. To zaručene pomôže.

Želám vám príjemné čítanie. ■

KTO JE UČITEĽ?

Veronika Trojáková
Mgr. Veronika Trojáková

ÚVOD

- 2 Kalendár
- 3 Príhovor šéfredaktora
- 5 Príhovor ministra

VÝZVY, KONFERENCIE A SÚŤAŽE

- 7 Ministerstvo školstva, vedy,
výskumu a športu Slovenskej
republiky
- 8 Nadácia Volkswagen Slovakia
- 10 Nadácia VÚB

AKTUALITY

- 11 Machuľa nespokojnosti

DUÁLNE VZDELÁVANIE

- 13 Duálne vzdelávanie
- 16 Duálne vzdelávanie z pohľadu
DM Drogerie Markt

EXTERNÉ

- 19 Dobrú polovicu študentov vzdelávame
pre zahraničie
- 23 VÚDPaP: Líder modernizácie a digitalizácie v
systéme poradenstva a prevencie
- 26 Veľká jarná súťaž
- 26 Blog: Je príklon mladých k extrémizmu
výsledkom chýb v slovenskom školstve?
- 29 EDULAB: O malej finančnej akadémii
a témach, ktoré presahujú rámec predmetov
- 31 Ako vplývame na zem: Vypočítajte si to

ŠKOLY

- 33 7 kruhov poznania predškoláka
- 35 Maturita 2017
- 37 Maturita v praxi: Najviac sú vystresovaní tí,
ktorí sa najviac pripravujú
- 38 Nová dekanka fakulty masmédií PEVŠ

PORADŇA

- 40 Pozornosť: Účelové správanie
- 42 Hovorme tak, aby sme presvedčili
- 44 Výchova k zdravému životnému štýlu

ŠTUDENTSKÁ ČASŤ

- 47 Náklady študenta na život v Londýne
- 49 And Otakar goes to...



Vážení čitatelia,
milí pedagógovia,

blíži sa koniec vyučovania v školskom roku 2016/17, a tak je na mieste zhodnotiť, čo všetko sa počas neho udialo, čo všetko sa nám i vám podarilo. Uplynulé mesiace sa v rezorte školstva niesli v znamení príprav významných zmien v celom systéme vzdelávania od materských až po vysoké školy. Hneď po nástupe do funkcie mi bolo jasné, že po rokoch stagnácie či nedotiahnutých reforiem sa musíme pozrieť na veci komplexnejšie a pripraviť zmeny, na ktorých sa zhodne odborná i široká verejnosť. Len tak budú môcť byť úspešne zavedené do praxe v plnom rozsahu.

Tím externých odborníkov pripravil ciele a následne i konkrétne návrhy reformy, ktoré boli vo viacerých kolách predložené na odbornú diskusiu a napokon aj na verejné pripomienkovanie. V rámci neho sme dostali približne 4000 podnetov, čo je dôkazom toho, že otázka zmien v našom školstve je už naozaj široko diskutovanou témou. Po príprave finálneho materiálu ho predložím na rokovanie vlády a verím, že jeho opatrenia budeme môcť následne spracovať už do konkrétnych akčných plánov s konkrétnymi opatreniami a termínmi na ich splnenie. V tejto súvislosti musím opätovne zdôrazniť, že realizácia reformných krokov bude predovšetkým záležať na našej spoločnej spolupráci. Preto verím, že v tejto veci spojíme svoje sily a pomôžeme posunúť naše školstvo ďalej.

Končiaci školský rok sa však zďaleka neniesol len v rovine plánov a príprav. Hneď od septembra 2016 vstúpili do platnosti viaceré novinky, či už to bol nový štátny vzdelávací program ➤



pre materské školy, zrušenie minimálneho počtu žiakov v málotriednych základných školách na jazykovo zmiešanom území, vďaka čomu sa časť z nich uchránila pred zánikom, a v neposlednom rade zvýšenie plátov pedagogických a odborných zamestnancov. Otázke zlepšenia finančného ohodnotenia učiteľov sa rezort školstva venuje aj naďalej, od 1. septembra tohto roku chceme zabezpečiť ďalšie zvýšenie plátov tak, ako sme avizovali. Za dôležitý považujem tiež projekt školských autobusov, ktorého úvodnú fázu sme nedávno spustili.

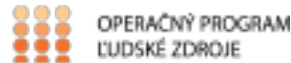
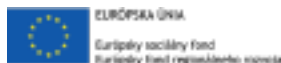
Zvýšenú pozornosť rezort školstva venoval aj prevencii nárastu podpory extrémistických hnutí medzi mladými ľuďmi, a to formou usmernenia týkajúceho sa návštev pamätníkov obetí nacizmu a fašizmu, podpore vzdelávania pedagógov v tejto oblasti a tiež zvýšením hodinovej dotácie pre dejepis v 9. ročníku základnej školy.

Snažme sa teda robiť všetko pre to, aby naše deti a mládež dostávali čo najlepšie vzdelanie. Koniec koncov, to je to, čo od nás očakávajú nielen rodičia, ale aj celá spoločnosť. Musíme si však uvedomiť, že v tomto smere je potrebná spolupráca nás všetkých. Preto poďme spoločne zabojsovať, veď cieľ máme rovnaký. ■

prof. Ing. Peter Plavčan CSc.

Vážení čitatelia, pripravili sme pre vás túto rubriku, aby sme vám aspoň trochu uľahčili hľadanie a priblížili možnosti, ako aj na vašej škole napredovať, vzdelávať sa, čerpať fondy a iné. Ak viete o nejakých výzvach, ktoré sme nezverejnili, alebo sa chcete podeliť o skúsenosti z realizácie projektov atď., píšete na redakcia@ucn.sk, predmet e-mailu: VÝZVA.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVA, VEDY, VÝSKUMU A ŠPORTU SLOVENSKEJ REPUBLIKY AKO SO PRE OP L'Z



Výzva na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok na podporu celoživotného vzdelávania

Zameranie výzvy: Podpora celoživotného vzdelávania

Názov výzvy: NedisKVALIFIKUJ SA!

Kód výzvy: OPLZ-PO1/2016/DOP/1.4.1-01

Uzavierka 2. hodnotiaceho kola: 26. 6. 2017

Špecifický cieľ: 1.4.1 Zvýšiť kvalitu a efektívnosť celoživotného vzdelávania s dôrazom na rozvoj kľúčových kompetencií, prehlbovanie a zvyšovanie kvalifikácie.

Oprávnený žiadateľ: Oprávnenými žiadateľmi sú nasledujúce subjekty, ktoré musia spĺňať podmienku byť vzdelávacou inštitúciou ďalšieho vzdelávania podľa § 5 zákona č. 568/2009 Z. z. o celoživotnom vzdelávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov:

- fyzické a právnické osoby, ktoré spĺňajú definíciu mikropodnikateľov, malých a stredných podnikateľov, resp. veľkých podnikateľov;
- vysoké školy ako poskytovatelia ďalšieho vzdelávania;
- gymnáziá a stredné odborné školy, ktoré okrem školského vzdelávania uskutočňujú aj vzdelávacie programy;
- mimovládne neziskové organizácie.

Oprávnenými žiadateľmi na aktivitu podpora vzdelávacích programov na doplnenie základného a/alebo nižšieho stredného vzdelania (tzv. programy druhej šance) sú:

- stredné školy.

Oprávnené cieľové skupiny: zamestnanci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby zúčastnené na aktivitách v rámci celoživotného vzdelávania, mladí ľudia vo veku do 25 rokov, starší ľudia v produktívnom veku

Oprávnené aktivity: V rámci špecifického cieľa 1.4.1 OP L'Z sú oprávneným typom aktivity:

- tvorba a realizácia vzdelávacích programov na rozvoj kompetencií dospelých v súlade s požiadavkami trhu práce (zvyšovanie, získanie, doplnenie) vrátane IKT, zvyšovania finančnej gramotnosti a pod.;
- podpora partnerstiev so zamestnávateľmi a s profesijnými organizáciami, so zamestnávateľskými zväzmi, s asociáciami a komorami pri tvorbe, inovácii a realizácii vzdelávania;
- podpora vzdelávacích programov na doplnenie základného a/alebo nižšieho stredného vzdelania (tzv. programy druhej šance), stimulovanie pokračovania v štúdiu na nadväzujúcom stupni vzdelávania;

- podpora inkluzívnych vzdelávacích aktivít pre osoby s osobitými vzdelávacími potrebami a pre iné znevýhodnené skupiny;
- podpora mladých ľudí so špecifickými problémami pri ich zamestnaní, generovanie príkladov spolupráce zamestnávateľov a poskytovateľov vzdelávania;
- identifikácia a zhodnotenie úrovne kompetencií dospelých, využívaných v pracovnom živote.

Neoprávnenou aktivitou je vnútropodnikové vzdelávanie.

Oprávnené územie: celé územie SR

Výška príspevku na projekt: min. 100 000 EUR, max. 200 000 EUR

Viac informácií:

<https://www.minedu.sk/21112016-vyzva-na-predkladanie-ziadosti-o-nenavratny-financny-prispevok-na-podporu-celozivotneho-vzdelavania-oplz-po12016dop141-01/>

Elektronickou formou na emailovej adrese:

esf.vzdelavanie@minedu.sk ■

NADÁCIA VOLKSWAGEN SLOVAKIA

Nadácia
Volkswagen Slovakia



Názov: Rozvíjať technik(o)u

Cieľ:

- Podporiť inovatívne projekty s tematikou elektromobility prostredníctvom (študentských) prác/projektov.
- Zviditeľniť elektromobilitu a jej praktické využitie v živote.
- Podporiť iniciatívu pedagógov v spolupráci so študentmi v rámci technického vzdelávania; zaujímavých projektov atď. Podporiť praktické vzdelávanie a rozširovanie vedomostnej základne s dôrazom na inováciu a prepojenie s praxou.
- Rozvíjať technické vzdelávanie nad rámec vyučovacích plánov, predovšetkým aktívnym zapojením študentov a motivovaním ich k realizácii vlastných projektov s pridanou hodnotou.

Oprávnený žiadateľ: ústavy (katedry) a pedagógovia slovenských univerzít s technickým zameraním

Oprávnené územie: Slovensko

Výška dotácie: 6 000 € na projekt

Termín: 2. 5. – 31. 7. 2017

Viac informácií: <http://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/grantovy-program-rozviat-technikou/>

Kontaktná osoba:

Alexandra Pappová

alexandra.pappova@autovision.sk ■

Názov: Nemčina do materských škôl

Cieľ:

- Podporiť zavádzanie výučby nemčiny v materských školách.
- Tvoriť podmienky na dlhodobé vzdelávacie aktivity v materských školách.
- Podporiť inovatívne projekty zamerané na interaktívny spôsob výučby a aktívne zapájanie detí do vzdelávacieho procesu.

Oprávnený žiadateľ: materské školy na Slovensku (celkovo

bude podporených maximálne 10 materských škôl)

Oprávnené územie: Slovensko

Výška dotácie: 2 200 € na projekt (plus školenie pre učiteľov/-ky, sada edukačných pomôcok)

Termín: 10. 5. – 31. 7. 2017

Viac informácií: <http://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/nemcina-do-materskych-skol/>

Kontaktná osoba:

Alexandra Pappová

alexandra.pappova@autovision.sk ■

Názov: Budúcnosť aj s autizmom

Cieľ:

- Podporiť výchovno-vzdelávacie procesy a integráciu detí s autizmom.
- Podporiť rozvoj individuálnych schopností a sociálnych kompetencií detí s poruchou psychického vývinu, s tzv. autizmom.
- Podporiť inovatívne formy vzdelávania a aktivizáciu autistických detí.
- Podporiť odbúravanie zažitých stereotypov.
- Podporiť rozvoj inovatívnych terapeutických prístupov.

Oprávnený žiadateľ: materské školy pre deti s autizmom (verejné i neverejné zariadenia), základné školy pre deti s autizmom (verejné i neverejné zariadenia), štandardné materské, resp. základné školy, ktorých súčasťou je špecializovaná trieda pre deti s autistickým syndrómom, špecializované zariadenia pre deti s autizmom, neziskové organizácie zaoberajúce sa autistickými deťmi

Príklady možností projektov:

- zriadenie, vybavenie alebo revitalizácia edukačných priestorov a terapeutických miestností slúžiacich na prácu s autistickými deťmi
- zakúpenie edukačných materiálov, výchovných a terapeutických pomôcok
- zavedenie pravidelných dlhodobých edukačných aktivít pre autistické deti
- zriadenie a vybavenie špeciálnych priestorov pre aktivizáciu a sociálnu integráciu detí postihnutých autistickým syndrómom

Oprávnené územie: Slovensko

Výška dotácie: 3 500 € na projekt

Termín: 25. 5. – 13. 9. 2017

Viac informácií: <http://www.nadacia-volkswagen.sk/oblasti-podpory/grantovy-program-buducnost-aj-s-autizmom/>

Kontaktná osoba:

Adriana Smolinská

adriana.smolinska@volkswagen.sk ■

NADÁCIA VÚB



Grantový program: Hostujúci profesor

Cieľ: Umožniť dvom vysokým školám pozvať významných zahraničných odborníkov z oblasti ekonomickej a finančnej výuky a výskumu a priniesť zahraničné poznatky, pedagogické postupy a formy výskumu na slovenské školy.

Oprávnení žiadatelia: univerzity, vysoké školy a fakulty ekonomického smeru, katedry ekonomického zamerania (ekonómia, manažment, financie)

Oprávnené aktivity: Hostujúci profesor musí počas svojej

pedagogickej a výskumnej činnosti pôsobiť na Slovensku kontinuálne počas celého jedného semestra.

Výška grantu: 45 000 €

Termín: 11. 5. – 31. 10. 2017

Viac informácií: <https://www.nadaciavub.sk/grantove-programy/hostujuci-profesor/>

Kontaktná osoba:

Martina Tvrdoňová

info@nadaciavub.sk ■

Súťaž: Economicus

Cieľ: Podporiť a rozvíjať ekonomickú vedu a výskum na Slovensku s osobitným zreteľom na výchovu mladých ekonómov a zvýšiť ich publikačnú činnosť.

Oprávnení žiadatelia: mladí ekonómovia do 40 rokov (doktorandi, pedagógovia...) trvalo pôsobiaci na slovenských univerzitách a vysokých školách ekonomického zamerania, ekonomických fakultách VŠ a ostatných vedecko-výskumných pracoviskách

Oprávnené aktivity: Prihlásiť možno vedecké články, ktoré

boli publikované v anglickom jazyku v renomovaných zahraničných ekonomických časopisoch v roku 2017.

Výška odmeny: 10 000 €

Termín: 11. 5. 2017 – 31. 1. 2018

Viac informácií: <https://www.nadaciavub.sk/sutaze/economicus/>

Kontaktná osoba:

Martina Tvrdoňová

info@nadaciavub.sk ■

NENECHAJTE SI UJSŤ
NAJVÄČŠIE
 STRETNUTIE PEDAGÓGOV
 NA SLOVENSKU



6. ročník medzinárodnej
 odbornej konferencie
15. 6. – 16. 6. 2017,
Hotel SENEC**,**
Senec

VYUŽITE AKCIU
 DVAJA ZA JEDEN
 ÚČASTNÍCKY POPLATOK

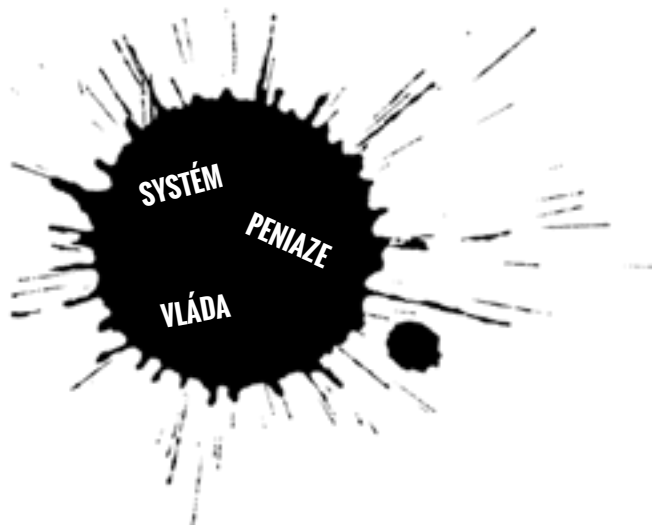
MACHUĽA NESPOKOJNOSTI

ČO AK... NIČO FUNGUJE?

Jedným z problémov, ktorým v súčasnosti čelí množstvo slovenských žiakov, je bezpochyby nutnosť dochádzať za vzdelaním mimo miesta svojho bydliska. V mnohých prípadoch tak musia žiaci (aj prvého stupňa) základných škôl cestovať do najbližšej školy niekoľko kilometrov.

V lepšom prípade im dopravu zabezpečia rodičia, no množstvo z nich je odkázaných na využívanie verejnej dopravy, ktorej spoje zriedka korešpondujú s ich rozvrhom. Navyše, najmä pre tých najmladších môže využívanie verejnej dopravy prinášať potenciálne riziko aj z hľadiska ich bezpečnosti.

Dlhodobo problematickú situáciu v tejto oblasti sa nedávno rozhodli riešiť vo vzájomnej kooperácii ministerstvá školstva (MŠVVaŠ), dopravy (MDaV) a vnútra (MV).



Spoločne predstavili pilotný projekt školských autobusov, ktorý odštartovali v obci Dobrohošť, okres Dunajská Streda. Ako uvádza na svojej stránke MŠVVaŠ SR, od tohto kroku si okrem zlepšenia bezpečnosti detí sľubuje aj zlepšenie finančnej situácie jednotlivých obcí, ktoré sa tak budú môcť rozhodnúť, či financovať vlastnú školu alebo uprednostniť prepravu detí do školy v susednej obci.



Redakcia Učiteľských novín sa rozhodla vypraviť priamo do obce Dobrohošť, aby si overila fungovanie projektu školského autobusu v praxi. Porozprávali sme sa so starostom obce Jozefom Borárosom.

MDaV SR následne v spolupráci so zvyšnými rezortmi (a najmä promptne – približne v rozmedzí troch mesiacov) ponúklo riešenie poskytnutím 8-miestneho školského autobusu. Ten dodalo MV SR, pričom prevádzkové náklady pokrylo MŠVVaŠ SR.

Do obce sa v posledných desiatich rokoch prisťahovalo veľké množstvo mladých rodín, ktorých deti boli odkázané na do chádzanie do bratislavských škôl. Vzhľadom na obmedzené možnosti využitia verejnej dopravy tak boli ich rodičia nútení zabezpečiť dopravu svojpomocne. Starosta sa rozhodol riešiť túto nepríjemnú a nekomfortnú situáciu a obrátil sa na kompetentných.

Podľa starostu Borárosa sa projekt stretol s veľkým záujmom zo strany rodičov, pričom už dnes je zrejmé, že obec by potrebovala aspoň 18-miestne vozidlo. Okrem Dobrohošťa totiž autobus využívajú aj žiaci z neďalekej obce Vojka. V pláne je tiež predĺženie trasy do Bodíkov, prípadne až do Petržalky. Dozvedeli sme sa tiež, že vytyčovanie aktuálnej trasy autobusu bolo výhradne v kompetencii starostu, ktorý reflektoval požiadavky rodičov detí z obce. Toto riešenie umožnilo optimalizovať časové vyťaženie autobusu, ktoré je prispôbené začiatku, resp. koncu vyučovania prepravovaných detí, pričom koniec trasy je priamo pred školou v bratislavskej mestskej časti Rusovce.

Okrem plnenia svojej primárnej úlohy plánuje obec využiť poskytnutý autobus aj na iné aktivity, čím sa zabezpečí jeho maximálne vyťaženie. Príkladom je odvoz dôchodcov k lekárom či doprava obyvateľov obce na kultúrne podujatia v rámci regiónu.

Napriek tomu, že stále ide len o pilotný projekt v štádiu testovania, už pred jeho uzatvorením koncom júna je možné kon-



štatovať, že je to veľmi prínosný koncept, ktorý si určite nájde svoje opodstatnenie aj v širšom meradle. Situáciu podobnú Dobrohošću bezpochyby zažíva aj množstvo ďalších obcí na Slovensku, ktoré by po úspešnom vyhodnotení projektu mohli už na jeseň takisto požiadať o svoj vlastný školský autobus.

Zdroj: UCN ■

DUÁLNE VZDELÁVANIE

PRINÁŠA VZDELANIE AJ ISTOTU PRACOVNÉHO MIESTA

Potenciálom odborného vzdelávania je jeho schopnosť pripraviť absolventov pre potreby trhu práce. Ten potrebuje flexibilitu a výchovanie budúcich absolventov podľa potrieb zamestnávateľov. Práve spojenie stredného odborného vzdelávania a konkrétnych zamestnávateľov prináša partnerstvo s veľkým potenciálom pre mladú generáciu.



Duálne vzdelávanie je konkrétny nástroj na zníženie nezamestnanosti mladých

Iba 4000 absolventov stredných

odborných škôl sa uplatní v odbore, ktorý študovali, naproti tomu iba v tomto roku odišlo do dôchodku okolo 41 000 zamestnancov odborných profesií a v roku 2024 ich bude každoročne 46 000.

Výberom správneho povolania a učebného odboru si žiaci vytvoria predpoklad na uplatnenie sa v praxi a budú si vedieť zabezpečiť dôstojný budúci život.

Duálne vzdelávanie v praxi

Mechanik nastavovač

Je to jeden zo študijných odborov, o ktorý je na trhu re-

álny záujem. Viac nám o ňom povie **Mgr. Juraj Rajtar**.

— vedúci školiaceho strediska spoločnosti Muehlbauer



Technologies, s. r. o., v Nitre

— v systéme odborného vzdelávania je už 8 rokov
— v tomto školskom roku pripravuje 55 žiakov

Študijnými odbormi, o ktoré je na trhu práce reálny záujem, sú **mechanik nastavovač** a **mechanik mechatronik**. Ako a v čom sa tieto odbory líšia? Čo si pod nimi môžeme predstaviť?

V prípade mechanika nastavovača ide o prácu s počítačmi riadenými strojmi, keď si absolvent sám na základe technickej dokumentácie vytvorí technologický proces aj program a vyrobí požadovanú súčiastku.

Práca po skončení štúdia mechanik mechatronik je spojená s montážou, servisom a opravou počítačmi riadených strojov a liniek. Pracovník je teda zodpovedný za to, aby stroj správne zmontoval a sfunkčnil po stránke mechanickej aj elektrotechnickej.

Kde všade možno študovať tieto študijné odbory a aké je uplatnenie absolventov v praxi?

Odbor mechanik nastavovač a mechanik mechatronik možno ➤



študovať na stredných odborných školách a stredných priemyselných školách.

Oba sú ukončené maturitnou skúškou a ich absolvovanie umožňuje uplatniť sa v strojárskom priemysle. V žiadnom prípade tu nehovoríme o práci za pásom, ako si mnohí rodičia mylne myslia. Súčasťou práce mechanika mechatronika je aj na trhu práce veľmi žiadaná schopnosť programovať priemyselné počítače (PLC).

Ako dlho je vaša spoločnosť zapojená do duálneho vzdelávania a prečo ste doň vstúpili?

V našej slovenskej pobočke sa duálnemu vzdelávaniu venujeme osem rokov. Pri rozhodovaní, či do systému vstúpiť alebo nie, sme nemali na výber. Na trhu práce neboli žiadni absolventi stredných odborných škôl s adekvátnymi znalosťami a pracovnými návykmi.

Prieskumy hovoria jasne

Slová Juraja Rajtara potvrdzujú aj výsledky uplatniteľnosti absolventov na trhu práce analyzované v rámci národného projektu „Prognózy vývoja na trhu práce v SR“ v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny. V tomto školskom roku príde na trh práce 30 622 absolventov stredných škôl

Ako často a akou formou sa žiakom venujete?

Žiakom sa venujeme doslova dennodenne v rámci odborného výcviku na našom pracovisku praktického vyučovania.

Vnímate, že za posledných desať rokov sa postavenie absolventov stredných odborných škôl zmenilo?

Na verejnosti sa za posledných 10 – 15 rokov vytvorila mylná predstava, že samotné absolvovanie vysokoškolského štúdia zabezpečí lepšiu prácu a vyššiu mzdu. A to nám prinieslo iba jeden výsledok v podobe vysokého percenta absolventov vysokých škôl, ktorí pracujú na pozíciách určených pre stredoškolské vzdelanie.

Na trhu práce sa však najlepšie uplatnia technici špecialisti s adekvátnym stupňom vzdelania k pracovnej pozícii. Prílišná kvalifikácia je vnímaná ako negatívum, nie ako výhoda.

Stretli ste sa počas vašej praxe s nezamestnaným nastavovačom?

Každý úspešný absolvent, ktorý mal v škole dobrý prospech, sa vie na Slovensku zamestnať. Uplatnenie je, ako som spomínal, spojené so strojárskym priemyslom. V súčasnosti by sa iba v Nitrianskom kraji dokázalo ihneď zamestnať 100 absolventov nastavovačov. ■

a samotný trh im ponúka 44 961 stredoškolských pracovných pozícií vhodných pre čerstvých absolventov. Naproti tomu vysokoškolských absolventov bude 23 750, ale trh práce má pre nich iba 22 575 absolventských pracovných miest.

„Nelichotivú štatistiku dopĺňa aj údaj, že až 32 % vysokoškolsky vzdelaných ľudí pracuje na stredoškolskej pozícii a až 53 % ➤

pracuje mimo vyštudovaného odboru,“ hovorí PaedDr. Lucia Dítětová zo spoločnosti Trexima Bratislava, ktorá realizuje prieskumy v rámci NP Prognózy vývoja na trhu práce v SR. Ako dodala: „Až 63 % stredoškolských absolventov pracuje mimo vyštudovaného odboru.“

Rozhodnutie pre stredné odborné vzdelanie v strojárstve môže podporiť aj informácia o priemernej hrubej mesačnej mzde v tomto odvetví. Tá je u stredoškolákov vo výške 1 184 EUR, čo je o 140 EUR viac ako priemerná hrubá mesačná mzda na Slovensku.

„V súčasnosti by sa iba v Nitrianskom kraji dokázalo ihneď zamestnať 100 absolventov nastavovačov. Reálne však máme absolventov tohto študijného odboru omnoho menej.“ (Juraj Rajták, vedúci školiaceho strediska Muehlbauer Technologies, s. r. o.)

Ktoré odbory je možné študovať duálne a získať tak výhody už počas štúdia?

V školskom roku 2017/2018 je možné študovať duálne odbory stolár, mäsiar, kuchár, pekár, železničiar, operátor sklárskej výroby, obchodný pracovník, operátor gumárskej a plas-

tikárskej výroby, hutník operátor, poľnohospodár farmár, biochemik mliekarenskej výroby, mechanik elektrotechnik, mechanik nastavovač, mechanik mechatronik, obrábač kovov a mnohé ďalšie. Všetky sú pokryté praxou u konkrétneho zamestnávateľa.

rámček

Systém duálneho vzdelávania zabezpečuje, že vzdelávanie a príprava žiaka na výkon povolania plne zodpovedajú požiadavkám trhu práce.

Národný projekt „Duálne vzdelávanie a zvýšenie atraktivity a kvality OVP“ realizuje Štátny inštitút odborného vzdelávania vďaka podpore Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci operačného programu Ľudské zdroje.

Viac informácií pre žiakov aj zamestnávateľov, ktorí majú záujem vstúpiť do systému duálneho vzdelávania, nájdete na www.dualnysystem.sk

Zdroj: ŠIOV ■



DUÁLNE VZDELÁVANIE

Z POHL'ADU DM DROGERIE MARKT

Spoločnosť dm drogerie markt sa dlhodobo zaoberá témou zvýšenia atraktivity odborného školstva pre mladých ľudí na Slovensku. Napriek súčasnému stavu odborného vzdelávania a prípravy na budúce povolanie v našej krajine sa dm nevzdáva myšlienky pomôcť so zabezpečením kvalitnejšieho praktického aj teoretického vzdelávania a obnovenia dnes už vymiznutého učebného odboru predavač drogériového tovaru. Preto v rámci svojich činností aktívne realizuje vlastné vzdelávacie projekty, pričom je zapojená do systému duálneho vzdelávania (SDV).

Aj napriek tomu, že SDV bol zavedený do praxe predminulý rok, nepostačuje to na uspokojenie potrieb absentujúcej odbornosti. Záujem zo strany žiakov o SDV zatiaľ nie je veľký, pričom dm vidí príčinu v nízkej informovanosti spoločnosti. Absentuje aj starostlivosť o školy v zmysle pripravenosti, informovanosti a spolupráce s ministerstvom školstva či VÚC. Ani spolupráca so základnými školami nie je uspokojivá. Podpisuje sa tu však aj rodič, ktorý zatiaľ nerieši uplatniteľnosť svojho dieťaťa po ukončení štúdia na trhu práce.

Keďže väčšina SOŠ ešte nie je pripravená na výchovno-vzdelávací proces v SDV, dáva si dm ako člen SAMO za úlohu iniciovať nadviazanie komunikácie medzi SAMO a VÚC a upriamiť pozornosť na aktuálny stav. Zároveň chce priniesť návrhy na vytvorenie systému výmeny informácií o potrebách zamestnávateľov – o predpokladanej potrebe trhu, o vybraných SOŠ, na ktorých chce poskytovať vzdelávanie v SDV, o podpore pro-



pagácie povolání v odvetví obchodu už na základných školách smerom k deťom aj rodičom či o spolupráci medzi zamestnávateľmi a výchovnými poradcami základných škôl. V spolupráci s Republikovou úniou zamestnávateľov chce dm ako člen ➤



Na našej stránke www.ucn.sk nájdete link na rozhovor s Ing. Marcelom Blaščákom, manažérom rozvoja organizácie dm drogerie markt. Veľmi podnetne v ňom opisuje slabé stránky systému duálneho vzdelávania a aj to, ako iniciuje zmeny na jeho zlepšenie.

SAMO ďalej spolupracovať aj na návrhu zmien a vylepšení zákona o odbornom vzdelávaní a príprave.

Duálne vzdelávanie v praxi

Predavač drogériového tovaru

Vzhľadom na to, že o vyučenie v odbore predavač nie je v súčasnosti záujem, pre oblasť obchodu dm pripravila už pred pia-



timi rokmi vlastný vzdelávací program, v ktorom neustále pokračuje a napreduje. Od roku 2012 podporuje žiakov vybraných stredných odborných škôl v odboroch obchodný pracovník a pracovník marketingu v rámci vlastného projektu s názvom Vzdelávanie pre prácu v dm. Žiaci zaradení do tohto projektu vykonávajú odborný výcvik priamo vo filiálkach spoločnosti, kde vysokú úroveň odborného vzdelávania zabezpečujú certifikované inštruktorky z radov vedúcich filiállok. Priama účasť žiakov na každodennom živote prevádzky prispieva k získavaniu vedomostí z praxe a skúseností, ktoré by v škole nemohli získať.

Vzdelávanie

V aktuálnom školskom roku 2016/2017 má dm v rámci projektu Vzdelávanie pre prácu v dm (mimo SDV) celkovo 23 žiakov od prvého až po štvrtý ročník. V poslednom školskom roku 2015/2016 zmaturovali z projektu Vzdelávanie pre prácu v dm prvé tri žiačky, ktoré sa v spoločnosti aj zamestnali.

V systéme duálneho vzdelávania má dm zazmluvnené tri stredné odborné školy, a to SOŠ obchodu a služieb S. Jurkoviča v Bratislave, SOŠ hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch a SOŠ obchodu a služieb v Prievidzi. V rámci nich sa reálne vzdeláva v SDV v dvoch školách, a to v SOŠ S. Jurkoviča v Bratislave, kde tento školský rok otvorila druhú duálnu triedu, a SOŠ hotelových služieb a obchodu v Nových Zámkoch, kde sa tento rok podarilo otvoriť prvú duálnu triedu, v ktorej má dm dvoch žiakov. Celkovo tak v SDV tento školský rok vyučuje 22 žiakov v troch duálnych triedach, dvoch prvých ročníkoch a jednom druhom ročníku.

V tomto období sme rozšírili počet SOŠ, s ktorými chceme v nasledujúcom školskom roku spolupracovať v rámci systému ➤

duálneho vzdelávania, o nasledujúce stredné odborné školy: SOŠ potravinárska v Nitre, SOŠ obchodu a služieb v Trenčíne, SOŠ obchodu a služieb v Novom Meste nad Váhom, SOŠ hotelových služieb a obchodu vo Zvolene, SOŠ hotelových služieb a obchodu v Žiline, SOŠ Jána Bocatia v Košiciach, SOŠ obchodu a služieb v Prešove a Hotelovú akadémiu v Spišskej Novej Vsi.

Prečo zvažovať vzdelávanie v dm

Výhodami pre žiakov SDV okrem istoty budúceho zamestnania a kvalitného vzdelania, ktoré presne odráža potreby dm drogerie markt, sú viaceré benefity: podnikové štipendium, prospechové štipendium (samozrejme, pri dosahovaní dobrých študijných výsledkov), gastrolístky počas praxe a zaplatenie celej stravy na teórii (v škole), hradenie nákladov spojených s internátom a cestovaním naň a takisto ostatné benefity, ktoré dostávajú zamestnanci dm drogerie markt. Žiaci sú totiž hneď od začiatku vzdelávania pre prácu v dm braní rovnocenne. Zároveň majú možnosť osvojiť si firemnú kultúru modernej nadnárodnej maloobchodnej spoločnosti a po úspešnom skončení školy, maturitnej skúške, sa stať spolupracovníkmi dm.

Ako prebieha vzdelávanie

Na odbornom výcviku sú žiaci dm hneď od prvého dňa súčasťou tímu predajne. Sú aktívne zapájaní do riadneho procesu kompletnej práce v predajniach, aby si teóriu získanú v škole mohli hneď čo najviac prepájať s praxou. Aj v predajniach prebieha ich vyučovací deň v zmysle vysvetľovania teoretických poznatkov k jednotlivým témam z učebných celkov. Tieto poznatky sa pritom prenášajú hneď do praktického nácviku a osvojovania si danej témy. Inštruktorky si spolu so žiakmi stanovujú ciele dňa a kroky, ako ich dosiahnu, a v závere dňa si ich spoločne vyhod-

notia. Žiaci majú svoje zakladače, do ktorých si tieto svoje ciele a ich vyhodnotenia zapisujú. dm sa usiluje o princíp Lernen in der Arbeit – učenie sa v práci a pri práci.

Vysoké školy

V roku 2014 začala dm vyvíjať intenzívnu snahu aj o rozšírenie spolupráce so študentmi vysokých škôl. V školskom roku 2016/2017 nastúpilo do dm celkom sedem študentov vysokoškolského štúdia, ktorí budú vykonávať atraktívne ohodnotenú stáž v centrále dm v Bratislave a v centrálnom sklade v Senci. Počas stáže, ktorá bude trvať až do ukončenia ich štúdia, absolvujú stážisti rotáciu naprieč všetkými oddeleniami dm vrátane skladu a filiálky. Zároveň budú zatiahnutí do pracovného procesu, kde budú vykonávať úlohy ako ostatní spolupracovníci v dm.

Počas trvania stáže bude mať každý žiak svojho kouča a vedúceho zapracovania, ktorí ho budú celým procesom sprevádzať. Pred ukončením stáže môžu tvoriť svoju záverečnú prácu na praktickú tému, s ktorou sa stretávajú v prostredí dm. Cieľom spolupráce je, aby stážisti spoznali fungovanie firmy v praxi a mohli tak urobiť lepšie rozhodnutie o svojej ďalšej kariére. Po ukončení štúdia môžu v prípade obojstranného záujmu nastúpiť do dm ako noví spolupracovníci. Vízia do ďalších ročníkov je rozšírenie tejto spolupráce smerom k študentom obchodných akadémií, kde sa bude dm takisto snažiť o dlhodobú spoluprácu.

Viac informácií nájdete na stránke www.dm-vzdelavanie.sk alebo priamo u Ivety Haulíkovej, e-mail: haulikova@everyvent.sk, ktorej zároveň ďakujeme za článok.

Zdroj: Iveta Haulíková ■

DOBRÚ POLOVICU ŠTUDENTOV VZDELÁVAME PRE ZAHRANIČIE

PROF. MUDR. JURAJ PAYER, PHD., MPH, FRCP

Prednosta V. internej kliniky LF UK a UNB, Nemocnica Ružinov

Prodekan LFUK pre spoluprácu fakulty so zdravotníkmi zaradenými, zdravotnú starostlivosť, špecializačné štúdium a pre zastupovanie dekana LFUK

Hlavný odborník MZ SR pre endokrinológiu

Hlavný odborník MZ SR pre vnútorné lekárstvo

Prvý viceprezident Slovenskej lekárskej spoločnosti

Pán profesor, okrem uvedeného ste členom londýnskej kráľovskej spoločnosti (Royal College of Physicians).

Povedzte nám o tom viac.

Royal College of Physicians vznikla v roku 1518 v Londýne. Členmi sú lekári najmä z anglicky hovoriacich krajín, UK a bývalých kolónií. Je to odborný orgán, venujúci sa zdokonaľovaniu medicínskej praxe. Realizujú odborné zasadania a získavajú i odovzdávajú cenné informácie z oblasti nechirurgických medicínskych odborov (najmä vnútorné lekárstvo, neurológia a psychiatria). Členom som sa stal pred tromi rokmi a musím povedať, že ten ceremoniál prijímania za člena bol naozaj úžasný. Spoločnosť združovala a združuje špičkových odborníkov z celého sveta a na každom kroku cítiť odkaz veľikánov medicíny dávnejších čias. Bol to pre mňa naozaj krásny zážitok, samozrejme, potešilo ma uznanie od mojich zahraničných kolegov a priateľov.



Máte pocit, že vás v zahraničí ocenili viac ako doma?

Uznanie je rovnaké aj na Slovensku, aj v zahraničí. Rozdiel skôr pociťovať v náročnosti presadenia sa. Pokiaľ ste zo Slovenska, musíte často ťažko deklarovať a obhajovať svoju odbornosť. Najmä prostredníctvom publikačnej činnosti, v ktorej je citeľný tlak, nakoľko je náročné prebojovať sa do ozaj dobrých odborných časopisov. >

Ako sa začala vaša cesta k medicíne?

Pochádzam z lekárskej rodiny, takže to pre mňa nebola vôbec cudzia oblasť. Aj keď je pravda, že som počas strednej školy istý čas inklinoval viac k archeológii a histórii. Potom som chcel byť psychiatrom ako moja mama, ale zistil som, že nemám dostatok trpezlivosti na prácu s psychiatrickými pacientmi. V tomto je to naozaj náročná oblasť. V treťom ročníku sme začali preberať internú medicínu a endokrinológiu a v tom momente som pochopil, že toto je môj smer. Moje pôsobenie v ňom vnímam ako splnený sen.

Vnútorne lekárstvo sa označuje ako kráľovná medicíny, pretože je najkomplexnejšie. Keďže som klinický pracovník, mojím zamestnaním nie je iba liečenie pacientov, som aj vedec a pedagóg. Čistý učiteľ nemusí vyvíjať inú aktivitu, no klinický pracovník musí byť kvalifikovaný vo všetkých činnostiach a niesť zodpovednosť za ostatných. Na klinike máme 90 lôžok, takmer 20 ambulancií a 160 pracovníkov, z toho 40 lekárov. Čo sa týka štúdia medicíny, zabezpečujeme pregraduálne, doktorandské aj špecializačné štúdium v troch odbornostiach – vnútorne lekárstvo, endokrinológia a gastroenterológia. Denne nám po klinike migruje približne 40 študentov, a to všetko pri plnej prevádzke nemocnice.

Aké sú podľa vás najväčšie problémy vo vašom odbore?

Všeobecne môžeme hovoriť o paradoxnom probléme nedostatku pacientov vhodných na výuku. Aj keď sú kapacity plne obsadené, množstvo pacientov nesúhlasí s účasťou na vzdelávacom procese alebo nemajú vhodné ochorenia na výučbu. Riešením by mohlo byť realizovanie štúdia v priestoroch ambulancií, ale tam sa nám študenti nezmestia.

Racionalizácia medicínskej starostlivosti so sebou priniesla výraznú redukciu lôžok na oddeleniach. Skrátila sa priemerná dĺžka hospitalizácie, ktorá dnes na našej klinike predstavuje 6 dní. Avšak nevzniklo toľko chronických lôžok, koľko akútnych bolo zrušených. A tak dlhodobo chorí pacienti ležia na interných akútnych lôžkoch, nakoľko pre nich nemáme chronické lôžka, pričom často nemajú ani žiadne rodinné zázemie. A my suplujeme sociálnu starostlivosť.

Univerzity v New Yorku používajú na štúdium simulátory, prípadne reálne osoby, predstierajúce zdravotné problémy, napríklad infarkt. Ako predstaviteľ staršej školy som však stále zástancom prirodzeného pacienta.

Ďalším problémom je atomizácia verzus generalizácia prístupu. Ako je naznačené, generalizácia poníma človeka celistvo. V opozite stojí absolútna špecifikácia oblasti, čo znamená, že odborník nie je už ani celistvý endokrinológ, ale priamo odborník na konkrétny orgán, napríklad štítnu žľazu. Oba prístupy majú svoje pozitíva i negatíva. Ak by sa prerušil celistvý pohľad na chorého človeka, prestala by existovať interná medicína.

Vnímate rozdiely medzi štúdiom za vašich čias a štúdiom v dnešnej dobe?

V súčasnosti je medicína značne prefeminizovaná. To znamená, že v krúžku, v ktorom sa nachádza 10 študentov, sú len dvaja chlapci. Toto je pomerne veľký rozdiel oproti dobe, keď som študoval ja. Dnes už nie je vzácnosťou lekárka na čisto chirurgických odboroch.

Prečo si myslíte, že to tak je?

Myslím si, že v čase maturít sú to práve dievčatá, ktoré pristupujú zodpovednejšie k štúdiu. Medicína je veľmi ťažká škola a dievčatá sú v mnohých prípadoch naozaj svedomitejšie. Okrem

iného mám pocit, že chlapcov v dnešnej dobe skôr zaujíma technický smer. Netreba však zabúdať na to, že medicína je náročná aj po ukončení štúdia. Sú v nej nočné služby a nadmerná fyzická i psychická záťaž.

Aké sú negatíva dnešných študentov?

Slabá účasť na prednáškach. Je to veľmi smutné, pretože vy ako pedagóg sa chystáte, pripravujete a nakoniec pridete do prázdnej učebne. Naše učebné metódy sú často rigidné, ale snažíme sa prispôbovať dnešnej dobe, napríklad realizovaním online prenosu prednášok, ktoré si študent môže pozrieť aj na internáte.

Problémom je aj submisivita študentov. Myslím si, že to tu v istej miere bolo vždy. Niektorí študenti si myslia, že ich budeme ťahať za ruku, ale pre nás, pedagógov, je potrebné vidieť ich prirodzený záujem a aktivitu. Z vlastnej skúsenosti viem, ako je dôležité dostať sa do povedomia kolegov i pacientov. Ako mladý lekár som začínal na I. internej klinike v Starom Meste a spoznal som množstvo úžasných a múdрых ľudí, ktorí ma ovplyvnili. Verím v korektnú a kontinuálnu komunikáciu a medicína je určite tímové povolanie. Preto som si aj svojich kolegov v značnej miere vybral sám, s mnohými z nich pracujem už viac ako 30 rokov.

Tuto nadviažem na ďalší problém, ktorým je neprepojenosť medzi zahraničnými a slovenskými študentmi. Môže byť za tým aj rečová bariéra.

Napríklad, v 6. ročníku medicíny vykonávajú prax priamo pri lôžku pacienta. Keď vyzvem slovenského študenta, aby zreferoval zahraničnému kolegovi zdravotný stav pacienta, odpovie, že on nevie po anglicky. Nemyslím si však, že naši študenti nevedia jazyk. Skôr mám pocit, že ide o nedôveru voči svojim schopnostiam a taký ten spôsob výchovy, že kým to neviem povedať dokonalo s adekvátnym prízvukom, radšej mlčím. Mám je však jedno, či študent povie chybu alebo nemá dobrú výslovnosť. Zámer je, aby bol schopný komunikovať.

V tomto smere sa proste nedá nič robiť. Angličtina jednoducho vyhrala a kto chce študovať a robiť medicínu, mal by si ju čo najlepšie osvojiť. Nejde iba o to, že sú u nás zahraniční študenti alebo o komunikáciu s pacientmi. V dnešnej dobe sú všetky prestížne periodiká v angličtine. Pokiaľ chcem publikovať a byť úspešný, musím vedieť jazyk.

Na toto je dobrý Erasmus. Určite to podporujem a každý by si to mal vyskúšať. Aj na našej fakulte vie byť žiak rok v zahraničí, čo mu dá veľmi veľa. Osvojí si jazyk a spozná inú kultúru, jej zvyky a medicínske špecifiká.

Nedá mi však nespomenúť aj ten faktor, že zahraničný študent si platí nemalé peniaze za svoje štúdium, ktoré je, prirodzene, v angličtine. Býva však zvykom, že automaticky očakáva full servis v tomto jazyku, pričom je podmienkou, aby si osvojil aspoň základy slovenčiny na to, aby dokázal komunikovať s pacientmi. A to sa, bohužiaľ, málokedy stane.

Prečo k nám vlastne zahraničný študent prichádza študovať?

Faktorov je určite viacero. V niektorých krajinách je napríklad numerus clausus na ďalšie prijímanie. U nás sa na školu dostane po splnení predpísaných testov a pritom poskytujeme vzdelanie na solídnej úrovni, pričom naša univerzita je prestížna i vo svetovom meradle. I niektorí slovenskí študenti sa zaradili do tejto formy štúdia. Dôvodom je štúdium v angličtine i o niečo nižšie nároky pri vstupných testoch. ➤

V minulosti sme to mali prirodzene podelené. Študenti z arabských krajín chodili do Košíc, Nóri do Martina a u nás v Bratislave boli najmä Gréci a Cyperčania. Dnes už máme na fakulte viaceré národnosti. Je pomerne príjemnou zmenou, že nás zrazu nemeckí študenti čakajú pred učebňou už o päť pol deviatej. Gréci mali v tomto taký lepší prístup.

A čo únik mozgov?

Dobrá polovicu študentov vzdelávame pre zahraničie.

Únik mozgov bol vždy, len dnes je, samozrejme, podstatne jednoduchší. Naša univerzita patrí medzi 500 najlepších a lekárskej fakulte sa neustále darí držať si veľmi dobré meno. Naši absolventi si teda uplatnenie istotne nájdu aj za hranicami.

Vo svete je všeobecne málo lekárov. Medicína prestala byť atraktívna. Štúdium je ťažké a dá sa povedať, že každý váš krok v praxi je ostro sledovaný. Málokto zamestnanie je pod takým drobnohľadom ako naše. Ďalším dôvodom, prečo treba viac lekárov, je zmena zákonníka práce. Kedysi sa pracovalo v kuse 32 hodín. Služba sa začala v jeden deň o 7.00 a skončila na druhý deň o 15.30. Po novom však musí lekár opustiť pracovisko po 24 hodinách, a preto je potreba väčšieho počtu zamestnancov.

A čo zahraniční študenti? Zostávajú či odchádzajú?

Kedysi sa takmer všetci vrátili domov, prípadne išli niekam inam. Dnes už niektorí zostávajú, predpokladám, že najmä kvôli partnerom, ale menia sa i ekonomické podmienky v jednotlivých krajinách.

Zmenili sa nejako pacienti?

Bohužiaľ, často k horšiemu. A to ma úprimne mrzí. Podarilo sa urobiť veľmi zlý obraz o slovenskom zdravotníctve, avšak tí, ktorí boli v zahraničí, si to môžu porovnať. Najmä čo sa týka čakacej lehoty na vyšetrenie, očakávaní od lekárskej starostlivosti a ceny zdravotnej starostlivosti.

Rád by som veril, že si aj naši pacienti tak dôkladne plnia svoje vlastné pracovné povinnosti, ako to očakávajú od nás.

Pacientom často nevieme splniť ich požiadavky. Prichádzajú k nám a priori nahnevaní, sťažujúci sa a dokonca sú hrubí k personálu. Majú pocit, že tu jednoducho nič nefunguje a dávajú nám to pocítiť. Problémom je komunikácia. Pacient nedokáže sám posúdiť svoj zdravotný stav. Odchádza od nás, a pritom nedokáže povedať, či dostal vhodnú medikáciu. Avšak vie, či mal pri tom dobré jedlo a ako s ním personál komunikoval. Samozrejme, často je komunikačný blok i na strane ošetrojúceho personálu.

Máte nejaké želanie na záver?

Budem veľmi rád, ak sa vzdelanie stane niečím prirodzeným a niečím, čo spraví každý sám pre seba, nie nutnosťou pre nadobudnutie financií alebo spoločenského uznania.

Myslím si však, že vzdelanie neznamena za každú cenu vysoká škola. Poznám mnoho ľudí, ktorí ju nemajú a sú plne rozhladenými a kvalitnými osobnosťami.

Značná zmena v ponímaní vzdelania v medicíne nastala, keď sa stanovilo, že zdravotné sestry majú absolvovať vysokú školu. Vtedy vzniklo viacero fakúlt a množstvo lekárov si dorobilo tituly. Nie je však docent ako docent. Bežne sa stáva, že chirurg je docentom v ošetrovatelstve a nie vo svojom odbore, čo je diametrálne odlišné. Jeho titul tak nedeklaruje odbornosť a úroveň vzdelania. O tom však laik, pacient, netuší. Vidí diplomy po stenách a nevie, čo presne znamenajú. Mám za to, že ide o devalváciu odboru.

Pán profesor, ďakujeme za rozhovor a želáme všetko dobré.

Zdroj: UCN ■

VÚDPaP

LÍDER MODERNIZÁCIE A DIGITALIZÁCIE V SYSTÉME PORADENSTVA A PREVENČIE

Veľa z nás si uvedomuje, že hovoriť o problémoch a riešiť ich nie je to isté. Po rozhovore s MUDr. Petrom Lukáčom, MPH, (v našom májovom čísle) sme dostali množstvo pozitívnych reakcií, ku ktorým sa v redakcii prikláňame. Rozhodli sme sa však detailnejšie preskúmať, či neplatí stará známa rovnica slová = služby. V tomto prípade však VÚDPaP rovnicu redefinoval: slová = skutky. Priblíži nám to sám pán riaditeľ MUDr. Peter Lukáč, MPH, spolu s hlavnou projektovou manažérkou pani Dr. Annou Surovou Čulíkovou, PhD. a Mgr. Paulínou Nekorancovou, PhD., ktorým ďakujeme za článok.

V súčasnosti tvorí kľúčovú oblasť výskumov VÚDPaP najmä problematika podmienok psychického vývinu detí a mládeže v kontexte sociálnej inklúzie a inklúzie vo vzdelávaní majoritnej populácie, ako aj minoritných skupín (nadaných, zdravotne a sociálne znevýhodnených). VÚDPaP poskytuje aj komplexnú multidisciplinárnu starostlivosť deťom/žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a ich rodinám, ako aj expertné poradenské konzultácie školám a školským zariadeniam, ktoré s týmito deťmi pracujú. Medzi prioritné výskumné úlohy VÚDPaP v súčasnosti zaradil spoločensky vysoko aktuálne témy, akými sú:

- zisťovanie príčin a návrh riešenia neuspokojivých výsledkov žiakov SR v rámci hodnotení PISA,
- príčiny narastajúceho extrémizmu u populácii žiakov a študentov,



KOMPLEXNÝ
PORADENSKÝ
SYSTÉM
VÚDPaP



- vplyv digitalizácie na duševné zdravie dieťaťa,
- problémy detí v rozvedených rodinách.

Patria sem aj ďalšie témy, na ktoré hľadajú výskumní zamestnanci VÚDPaP svojimi vedecko-výskumnými aktivitami odpovede.

Systém výchovného poradenstva a prevencie („VPaP“) bol a je na Slovensku výrazne finančne, materiálne a personálne poddimenzovaný. Pedagogickým a odborným zamestnancom chýba kvalitné materiálno-technické vybavenie, inovácia procesov, modernizácia diagnostických nástrojov a v neposlednom rade kvalitné vzdelávanie pre odbornú činnosť v procese VPaP.

Významnú zmenu do systému a procesu VPaP vniesol národný projekt VÚDPaP s názvom Komplexný poradenský systém prevencie a ovplyvňovania sociálno-patologických javov v školskom prostredí (ďalej NP), v rámci ktorého vznikol jeden z kľúčových nástrojov pre komplexný poradenský systém v rezorte školstva SR – digitálna aplikačná platforma KomposyT. ➤

KomposyT

Projekt bol realizovaný počas troch rokov od marca 2013 do decembra 2015 a v nasledujúcich piatich rokoch prebieha fáza jeho trvalej udržateľnosti, čo znamená možnosť rozvíjať a využívať výstupy projektu v praxi až do roku 2020. Cieľovou skupinou projektu bolo 13 000 žiakov základných škôl so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ich rodičia a tiež 1900 pedagogických a odborných zamestnancov v systéme VPap rezortu školstva (psychológovia, špeciálni pedagógovia a výchovní poradcovia).

Jedným z najdôležitejších výstupov národného projektu VÚDPaP je KomposyT – digitálna aplikačná platforma, ktorá bola vytvorená na riadenie komplexného poradenského procesu v systéme poradenstva a prevencie v rezorte školstva SR. Už počas prvého roka používania KomposyT-u v praxi sa ukázalo, že zásadným spôsobom prispieva k inováciám poradenského procesu v systéme výchovného poradenstva a prevencie a má silný potenciál na ďalšie skvalitňovanie systému VPap na všetkých jeho aplikačných úrovniach. Jeho úlohou nie je nahrádzať poradenskú prácu odborníka s klientom elektronickými službami, ale práve naopak, modernizáciou a digitalizáciou testov, nástrojov, dokumentov a aplikácií ušetriť odborníkom čas a umožniť im venovať čo najviac priestoru, času a energie priamemu kontaktu so žiakom/klientom v individuálnom poradenskom procese.

Pre koho je určený

Verejná časť aplikačnej platformy www.komposyt.sk poskytuje širokej laickej aj odbornej verejnosti množstvo informácií o problémoch detí v období plnenia povinnej školskej dochádzky s návrhom možností ich riešenia. Prostredníctvom množstva digitálnych obsahov a informácií pomáha rodičom

a žiakom pri ich rozhodovaní o výbere strednej školy a voľbe budúceho povolania. Pre všetkých záujemcov sú verejne sprístupnené digitálne metodiky a publikácie s témou poradenstvo a prevencia. Významnou časťou sú priame kontakty na odborníkov v CPPPaP a ČŠPP, poskytujúcich poradenskú starostlivosť, na ktorých sa môžu rodičia žiakov priamo obrátiť so svojimi problémami.

Neverejná časť KomposyT-u je určená iba pre odborných zamestnancov systému VPap. Funguje výlučne pre týchto používateľov ako digitálny pracovný priestor so stupňom najvyššej ochrany osobných údajov o evidovaných klientoch s unikátnym vstupom každého odborníka, ktorý vlastní prístupový kód. Umožňuje sieťovať odborníkov a vzájomne zdieľať dobrú prax, informácie a skúsenosti v rámci celej SR. Pomáha odborníkom vzdelávať sa prostredníctvom e-learningu a množstva digitálnych učebných zdrojov. Sprístupňuje manažérske nástroje na plánovanie aktivít sebe aj iným vrátane systému vnútornej pošty a notifikácií. Cez systém riadenia elektronickej dokumentácie umožňuje spravovanie a sprístupňovanie elektronických foriem dokumentov v reálnom čase, čo významne odstraňuje administratívnu náročnosť.

Kvalitné a efektívne poradenstvo sa nezaobíde bez spoľahlivých psychodiagnostických testov s aktualizovanými normami, čo je



v súčasnosti kľúčový problém diagnostiky. Významným nedostatkom systému VPAP v SR je dlhoročná stagnácia nákupu licencií k novým testom dostupným na trhu EÚ a validácia využívaných diagnostických nástrojov – testov a metodík v poradenských centrách, čo zapríčinilo neuspokojivý stav aktuálne využívaných testov v procese VPAP. **Aj tu možno hľadať jednu z príčin nevhodného preraďovania detí do špeciálnych tried a škôl...**

Ak je možné dodržať kľúčové psychometrické kritériá dodržať len dôsledným procesom štandardizácie, jednou z odpovedí na zefektívnenie aktualizácie noriem k testom sú digitálne archivované dáta z diagnostik v KomposyT-e. Elektronický zber a uchovávanie údajov na úrovni primárnych dát v KomposyT-e úplne odstraňuje zdĺhavý proces kódovania a prepisovania údajov z papierových hárkov do dátových súborov určených na analýzu v štatistických programoch. Štatistické spracovanie získaných dát v KomposyT-e umožňuje rýchlejší proces vytvárania a implementácie nových noriem testov využívaných v praxi.



KomposyT ako nástroj kontinuálneho zberu a úložiska rozsiahlych dát o zázemí a výkonoch žiakov ponúka možnosti na depistážne a longitudinálne výskumy, na skúmanie komplexných vzťahov a prognóz, napr. rizikového správania žiakov a pod. Tým sa stáva dôležitým vedecko-výskumným nástrojom Výskumného ústavu detskej psychológie, ktorý významne uľahčuje celoštátny výskum slovenských žiakov s možnosťou medzištátnych porovnaní. Vďaka KomposyT-u je možné do tohto procesu zapojiť vedeckú a akademickú sféru, ktorá disponuje dôležitými kapacitami a skúsenosťami v oblasti výskumu. Depistážne analýzy môžu každoročne vyhodnocovať aktuálny stav populácie detí a mládeže v SR aj v kontexte stavu sociálno-patologických javov v spoločnosti. (Depistáž, 2013 – <https://www.komposyt.sk/pre-odbornikov/ziak-so-svvp/vyber-vysledkov-depistaznej-analyzy>)

Prax nám ukázala nutnosť multidisciplinárneho prepájania a riešenia problémov a životných situácií detí, rodín a škôl. Aby sa dieťa stalo centrom našej pozornosti a aby sa mu vždy včas dostala pomoc, je nevyhnutné odstrániť medzirezortné legislatívne mantinely, ktoré odborníkom veľakrát bránia v efektívnejšej poradenskej a preventívnej činnosti v prospech tých najzraniteľnejších – našich detí.

Našou víziou je integrovaný systém poradenstva a prevencie s celospoločenským záujmom a preferenciou multidisciplinárneho prístupu na vyriešenie problémov každého dieťaťa: v prospech rozvoja jeho osobnosti, v prospech jeho úspešnosti v sociálnej inklúzii, v prospech kvality života celej spoločnosti.

Viac informácií nájdete na www.komposyt.sk ■

VEĽKÁ JARNÁ SÚŤAŽ

Do našej jarnej súťaže sa zapojilo množstvo škôl, zväčša materských. V redakcii sme sa tešili každému príspevku a s úsmevom sme si prezerali fotografie, ktoré ste zaslali. Nemáme k tomu viac čo dodať ako... KRÁSNE!!!



Vítazom sa však môže stať len jeden, a tak sme losovali.

Gratulujeme ZŠ Hnileckej z Bratislavy.

Viac informácií nájdete na našej stránke www.ucn.sk ■

BLOG

JE PRÍKLON MLADÝCH K EXTRÉMIZMU VÝSLEDKOM CHÝB V SLOVENSKOM ŠKOLSTVE?

Extrémizmus a radikalizmus sú u nás na vzostupe. To je fakt. Ukázali to aj posledné parlamentné voľby, v ktorých sa do parlamentu so ziskom vyše 200 000 hlasov prebojovala ĽSNS pod vedením Mariána Kotlebu. Ako sa však zdá, zmena je, bohužiaľ, v nedohľadne. Exit polls agentúry Focus ukázali, že najviac prvo-
voličov, t. j. 22,7 %, hlasovalo práve za ĽSNS.

Septembrový prieskum Inštitútu pre verejné otázky, ktorý sa zameral na mladých Slovákov vo veku 18 – 39 rokov, tento trend potvrdil, keď by za ĽSNS hlasovalo najväčšie percento

respondentov. Ako je možné, že extrémistická pravicová strana (naozaj nie je problém dohľadať dôvody tohto označenia) ako ĽSNS má takú veľkú podporu medzi študentmi, ktorí by mali byť čerstvo oboznámení s hrôzami druhej svetovej vojny či tým, ako vojnový Slovenský štát platil za vývoz vlastných židovských občanov do koncentračných táborov? Môžu za to nedostatky v našom vzdelávacom systéme?

Zanedbávaný dejepis

Prvým problémom je často spomínaná téma výučba dejepisu, ➤



Zdroj: TASR

ktorý má ako predmet dlhodobu nedostatočnú hodinovú dotáciu. Kompetentní o tomto probléme vedia a navrhli ho riešiť pridaním jednej hodiny dejepisu pre všetky ročníky druhého stupňa základnej školy. Problém je však hlbší a súvisí s faktom, že témam relevantným pre súčasnosť, predovšetkým dejinám 20. storočia, je často venovaná len okrajová pozornosť, nezodpovedajúca ich významu. Je, samozrejme, dôležité, aby boli študenti oboznámení aj s témami ako pravek či púnske vojny, avšak práve s ohľadom na nárast radikalizmu v spoločnosti by mal byť dôraz kladený na dejiny 20. storočia a témy ako druhá svetová vojna, holokaust, Slovenský štát či komunizmus. Súčasná nastavenie, v rámci ktorého sa napr. študenti základných škôl dostanú k udalostiam druhej polovice 20. storočia až na konci deviateho ročníka, prípadne niektoré z nich z dôvodu časového sklzu vynechajú alebo len povrchno preletia, je obrovským nedostatkom.

Pre študenta je navyše nevyhnutné, aby disponoval nielen historickou informáciou, ale aby s ňou bol schopný aj ďalej pracovať, interpretovať ju či zasadiť do kontextu. Dôkazom toho je aj skutočnosť, že na Slovensku patrí medzi apologetov Slovenského štátu aj niekoľko historikov či študentov histó-

rie. Dostatočná informovanosť teda ešte nemusí viesť k tomu, aby mladý človek pochopil význam a hodnotu demokracie a jej základných princípov. Otázne preto ostáva, či by sa pozornosť nemala venovať aj posilneniu občianskej náuky.

Kritické myslenie

Tým sa dostávame k druhému problému, ktorým by sa mala škola ako vzdelávacia inštitúcia zaoberať. V súčasnom svete internetu plnom informačných zdrojov vrátane tých, čo šíria cielené dezinformácie, je dôležité, aby sa mladí ľudia naučili nielen disponovať informáciami, ale zároveň aby boli schopní posudzovať ich zdroj, pracovať s nimi, filtrovať ich a predovšetkým ich kriticky analyzovať. Hoci existuje množstvo svetlých výnimiek, vo všeobecnosti je naše školstvo stále nastavené len na systém pasívneho odovzdávania informácií, pričom priestor na ďalšiu prácu s nimi je značne obmedzený. Prirodzeným limitom je v prvom rade časová dotácia jednotlivých predmetov spojená s relatívne veľkým množstvom podávaných informácií. V tomto ohľade sa natíska otázka, či nie je vhodné nájsť kompromis v podobe obmedzenia množstva preberanej látky a vytvorenia priestoru na posudzovanie kľúčových informácií a zdrojov, napríklad formou diskusie medzi študentmi a vyučujúcimi. Žiaduce je to, samozrejme, najmä v oblasti sociálnych vied.

Chýbajúce kontrolné mechanizmy

Tretí problém súvisí priamo s pedagogiami. Otvorenie tejto témy je síce chôdzou po tenkom ľade, ale ako ukazuje medializovaný prípad študenta pedagogiky na Trnavskej univerzite, v našom vysokom školstve chýbajú akékoľvek mechanizmy preverujúce budúcich učiteľov po osobnostnej stránke. Nič ➤

teda nebráni tomu, aby žiakov učil nekritický obdivovateľ Tisa, Kaddáfího či popierač holokaustu a obdivovateľ Adolfa Hitlera alebo Mariána Magáta. Tu je nutné podotknúť, že škola hrá dôležitú úlohu nielen ako vzdelávacia inštitúcia zodpovedná za odovzdávanie informácií pre ďalšie generácie, ale výrazne dokáže ovplyvniť aj formovanie hodnotových rebríčkov mladých ľudí. Práve preto je dôležité, aby boli na pedagógov kladené vysoké nároky aj po osobnostnej či psychologickej stránke. Druhou stranou mince však je, že štát by mal byť schopný spojiť vysoké nároky na pedagógov so schopnosťou primerane finančne ohodnotiť túto dôležitú profesiu.

Prvé kroky k zlepšeniu?

Je zrejme a chvályhodné, že ministerstvo školstva tento vývoj vníma a snaží sa ponúknuť riešenia. Pôvodný návrh týkajúci sa navýšenia počtu hodín dejepisu na druhom stupni základnej školy bol nakoniec pozmenený, aby zahŕňal práve kľúčový deviaty ročník. Je však otázne, či samotné kvantitatívne navýšenie zabezpečí aj zvýšenú kvalitu výučby. Na to by pravdepodobne bolo nutné prekopať celý systém výučby. Oveľa účinnejším krokom by tak mohli byť navrhované exkurzie do koncentračných táborov, kde sa budú môcť žiaci na vlastné oči presvedčiť o tom, kam až dokáže zájsť rasistická a totalitná ideológia. V našich podmienkach je tiež veľmi dôležité, že minister školstva Plavčan nedávno priamo vyzval školy, aby nespolupracovali s extrémistickými organizáciami, ako sú napr. Slovenskí branci. V rámci prevencie extrémizmu sa ministerstvo snaží aj o presadenie povinnej brannej výchovy, ktorá by mohla byť prostriedkom, ako žiakom ukázať, že byť vlastencom neznamena automaticky nenávidieť ostatné národy a rasy. Podobne sympaticky sa javí aj zámer sprísniť vý-



Zdroj: TASR

ber študentov pedagogiky prostredníctvom talentových skúšok zahŕňajúcich aj osobnostné a psychologické predpoklady.

Súčasť širšieho problému

Na záver je potrebné zdôrazniť, že akákoľvek reforma školstva problematiku nárastu radikalizmu v našej krajine nevyrieši. Dôvodom je skutočnosť, že ide o symptóm oveľa rozsiahlejšieho, systémového nedostatku. Nielen škola totiž ovplyvňuje myslenie mladých; v prvom rade sú to ich rodičia a známi, ktorí sú často sklamaní z toho, ako na Slovensku (ne)funguje demokracia a ako sú tradičné strany prerastené korupciou a klientelizmom. Mnohí za Kotlebu nehlasovali preto, lebo súhlasia s jeho extrémistickými názormi, ale jednoducho preto, že zúfalo dúfajú v zmenu súčasného stavu k lepšiemu. Tzv. mainstreamové strany by preto mali nielen aktívne bojovať s radikalizmom a extrémizmom, ale predovšetkým sebakriticky vyhodnotiť vlastné pôsobenie a predovšetkým prinášať sľubované riešenia. Kvalitný vzdelávací systém však môže hrať kľúčovú úlohu k tomu, aby mladí pochopili, že extrémizmus nikdy nemôže byť odpoveďou. Ostatne, dôvodov z histórie sa nájde viac ako dost.

Zdroj: Blog – Matúš Jevčák ■

EDULAB

O MALEJ FINANČNEJ AKADÉMII A TÉMACH, KTORÉ PRESAHUJÚ RÁMEC PREDMETOV

Sme zvyknutí na to, že vyučovací predmet patrí k škole tak ako lavica, tabuľa či katedra. Veď je to samozrejme – kde inde sa učí o číslach ako na matematike? Živá príroda patrí do biológie a tá neživá je pre fyzikov. Vedeli to v starovekom Grécku, stredovek mal svoje trívium a kvadrívium. No a dnes máme predmety. V škole je všetko zaškatulkované do svojej 45-minútovej hodiny. Lenže svet okolo nás je úplne iný.

Čo ak si napríklad pripravujem rodinný rozpočet a program na dovolenku v Grécku? Používam pri tom počítač na vytvorenie tabuľky na náklady, vyhľadávam zaujímavé lokality, porovnávam ceny, prezerám si wikipédiu, predpoveď počasia, hľadám, porovnávam, vyhodnocujem. Mal som sa to naučiť na matematike, informatike, dejepise, geografii?

Problémy riešené v bežnom živote presahujú rigidné hranice školských predmetov. Tak vzniká problém: čo s témami, ktoré sa do predmetov jednoducho nezmestia? Túto situáciu rieši Štátny vzdelávací program zavedením takzvaných priezračných tém, ako napríklad mediálna, multikultúrna či environmentálna výchova. Podobne sa rieši aj zavádzanie tém rôznych gramotností, napríklad tej finančnej. Čo však Štátny vzdelávací program nerieši, je to, ako by mali učitelia tieto témy v praxi realizovať.

Berie sa ako samozrejmosť, že učiteľ si pomôže sám. Naozaj je to tak? Koľko škôl rieši odučenie priezračných tém či zák-



ladných gramotností masovými prednáškami pre žiakov, kde sa im za niekoľko hodín prerozprávajú definície základných pojmov? Aká veľká vzdelávacia príležitosť nám uniká, keď sa učenie devaluje na zhutnenú „nalievareň“ vedomostí?

Čiastkovým riešením tohto problému sú kvalitné vzdelávacie materiály, ktoré pre školy pripravujú rôzne organizácie vrátane neziskovej organizácie EDULAB. Napríklad v projekte Malá finančná akadémia s Kozmixom sme sa venovali príprave materiálov na tému finančná gramotnosť. Z perspektívy učiteľa ním riešime základný problém – ponúkame pedagógovi kvalitné vzdelávacie materiály, ktoré môže v škole okamžite použiť. Okrem publikácie s viac ako 60 zážitkovými aktivitami dostalo 360 učiteľov aj kompletnú sadu materiálov k vzdelávacej hre a prístup na interaktívne cvičenia a motivačné videá na portáli Kozmix.sk. A čo predstavoval pre žiakov?

Predovšetkým absolvovali zážitkové vyučovanie rozdelené na hlavné témy v oblasti finančnej gramotnosti. Naučili sa a zažili, ako sa peniaze zarábajú, sporia, ale aj investujú a mívajú. ➤



Smerovali sme ich k zodpovednosti a uvedomeniu si toho, že nie všetky túžby sa dajú rýchlo naplniť. Okrem vzdelávacích aktivít ich čakala aj hra.

Žiaci na chvíľu zabudli na známkovanie, pretože boli odmenovaní za aktivity peniazmi, konkrétne ich vlastnou triednou menou. Bankovky si sami navrhli a pomenovali. Peniaze nezarábali individuálne, ale v rámci tímu. Na čo im boli peniaze? Nakupovali si makety budov, ktoré využili v hre Naše mesto. Každá trieda dostala hraciu plochu, na ktorej vznikli štyri mestské štvrte, pričom každú mal na starosti jeden tím. Makety budov doplnili o rôzne ďalšie prvky vlastnej výroby, ako na-

príklad cesty, parky, autá a podobne. Na záver sa celá trieda dohodla, čo postaví v centre mesta.

Aký má hra vzdelávací zmysel? Okrem toho, že žiaci si v praxi vyskúšali zarábanie, sporenie a nakupovanie, museli sa v skupine rozhodnúť, do čoho peniaze investujú a ako bude vyzeráť ich finálny výtvor. Okrem finančnej gramotnosti teda zapájali aj ďalšie kľúčové kompetencie.

Reakcie učiteľov na projekt boli pozitívne. Viac ako 88 % pedagógov hodnotilo vzdelávacie materiály ako veľmi kvalitné, pre 81 % boli materiály okamžite použiteľné v praxi, 87 % si myslí, že vzdelávacia hra Naše mesto prispela k motivácii žiakov. Podľa učiteľov aktivity žiakov viedli najviac k finančnej zodpovednosti, vyhodnocovaniu vlastných potrieb a k usporiadaniu osobných želaní.

Súčasný trend vo vzdelávaní smerujú od predmetov k alternatívnym štruktúram vyučovacieho procesu. Niektoré fínske školy uvažujú dokonca o zrušení predmetov a zavedení úplne iného modelu výučby. Na Slovensku je tento trend badateľný aj v čoraz väčšej popularite integrovaného, blokového či projektového vyučovania. Všetky tieto prístupy majú jedno spoločné: smerujú od atomizácie tém v predmetoch k ich spájaniu do širších celkov. Akokoľvek však o vyučovaní uvažujeme, vždy bude platiť, že základom bude kvalitný učiteľ a profesionálne pripravené vzdelávacie materiály.

Mgr. Ján Machaj, PhD., riaditeľ neziskovej organizácie EDU-LAB ■



AKO VPLYVAME NA ZEM

VYPOČÍTajte SI TO

Človek potrebuje skúmané veci dôkladne kvantifikovať. Čísla často pripadajú ľuďom zrozumiteľnejšie a uchopiteľnejšie. Preto vzniklo množstvo kalkulačiek, ktoré dokážu vypočítať, ako náš život vplyva na Zem. Môžeme si zmerať, koľko planét potrebujeme pre život, zistiť, koľko míľ precestovali naše potraviny, či zistiť množstvo virtuálnej vody. Mnohé z tých, ktoré sa zameriavajú na našu aktivitu, sú presné iba v určitých krajinách. Napr. ak si Slovak bude počítat ekologickú stopu z americkej a zároveň zo slovenskej webstránky, napriek tomu, že zadá rovnaké údaje, výsledok bude rozdielny. Kalkulačky ako ekologická stopa nie sú nástroj, ktorý by sa mal využívať na pohľadanie vlastného ega, ale skôr na kvalitný monitoring aktivít, ktorým sledujeme jej zníženie.

Virtuálna voda ako nástroj merania skrytej vody

Keď ľuďom položíte otázku, koľko vody potrebujeme na šálku čaju, odpoveď je jasná. Tolko, koľko sa zmestí do šálky. Čo ak im však odpoviete, že v skutočnosti je na 250 ml šálku čaju potrebných 27 litrov vody? Rozdiel medzi týmito dvomi údajmi pokrýva práve virtuálna voda.

Virtuálna voda (angl. water footprint) predstavuje množstvo vody, ktoré človek pri vytváraní tovaru použije alebo znečistí. Tento nástroj bol vyvinutý nielen na účely jednotlivcov, ale aj pre firmy a samosprávy, ktorým pomáha odhadnúť, aká je reálna závislosť spoločností od vody, a tiež je zrkadlom ich vodnej politiky.

Čo všetko sa skrýva vo virtuálnej vode?

Pod týmto pojmom sa skrýva priame aj nepriame množstvo použitej vody počas celého produktového cyklu od samotného spracovania až po dopravu ku koncovému spotrebiteľovi. Zameriava sa na celkový obraz použitia vody, či už vo forme zrážok, vlhkosti pôdy, pozemnej, podzemnej vody, ako aj objem vody potrebnej na asimiláciu znečisťujúcich látok. Jej výšku pri produktoch alebo službách ovplyvňujú tri základné zložky – zelená, modrá a šedá voda.

Zelená virtuálna voda je voda, ktorá preniká do rastlín z pôdy, vyparuje sa a je zapracovávaná do rastlín. Táto zložka je prioritne dôležitá pre poľnohospodárstvo a lesníctvo.

Modrá virtuálna voda sa čerpá z povrchových a podzemných zdrojov vody, ktorá je vyparovaná a zapracovávaná do produktov a v inom čase vrátená. Modrá voda je dôležitá v poľnohospodárstve, priemysle, ale aj pri domácom použití vody.

Šedá virtuálna voda je voda, ktorá slúži na asimiláciu znečisťujúcich látok tak, aby dosiahli špecifické štandardy kvality vody (bodové priame znečistenie vôd, nepriame znečistenie, vylúhovanie z pôdy a iné difúzne zdroje).

Ako všetky tieto informácie využiť?

V programe Zelená škola sa snažíme, aby žiaci vedeli získané informácie kriticky vyhodnotiť. Školy, ktoré v programe s té- ➤

mou voda pracujú, si zvolia za cieľ napr. znížiť množstvo spotrebovanej pitnej vody o niekoľko percent. Väčšinou sa im to prostredníctvom jednoduchých úsporných opatrení a najmä s využitím dažďovej vody podarí. Množstvo vody je však na Zemi stále rovnaké. Čo sa však znižuje, je množstvo dostupnej pitnej vody. Vďaka virtuálnej vode si žiaci vedia uvedomiť, že voda nie je potrebná len na opätie trička, ale pracujú aj s informáciami, koľko stoviek litrov vody bolo potrebných na jeho výrobu.

Vďaka virtuálnej vode vieme jednoduchšie otvoriť témy ako zodpovedná spotreba, etický pohľad na produkty a znečisťovanie životného prostredia. Aj vo vašej škole môžete skúsiť vypátrať, koľko virtuálnej vody ste minuli na svoj obed alebo zistiť, koľko vody ukrýva váš šatník.

Ak aj vás a vašich žiakov baví ďalej pátrať po záhadách životného prostredia, zapojte sa do programu Zelená škola. Ponúkame vám v ňom priestor, v ktorom prostredníctvom poznania a praktických aktivít žiaci spoločne s učiteľmi a širšou školskou komunitou menia svoje životné prostredie k lepšiemu. Školám zapojeným do programu sa vďaka realizácii spoločných aktivít nedarí iba znižovať ekologickú stopu školy, ale aj zlepšiť atmosféru školy a vzájomné vzťahy. Neváhajte sa preto zapojiť do programu Zelená škola. Všetky potrebné informácie nájdete na www.zelenaskola.sk

Autor: Katarína Lepešková, CEEV Živica, program Zelená škola

ZDROJE:

<http://virtualwater.eu/>

<http://waterfootprint.org/>

<https://www.enviroportal.sk/indicator/detail?id=1562>

VÚVH Bratislava ■



ZELENÁ ŠKOLA, ŠKOLA ZMENY

Hľadajte spolu s
Vašimi žiakmi
environmentálne
alternatívy. Nebojte
sa byť súčasťou
zmeny. Zapojte sa do
programu Zelená
škola do 15. 9. 2017

www.zelenaskola.sk



Balená voda 0,5 l





Na výrobu tejto fľaše je potrebných 9 litrov vody.

V prírode sa rozkladá 200 rokov.

Táto fľaša mohla precestovať aj 600 km. Jej uhlíková stopa je až 6000 krát vyššia ako pri rovnakom množstve vody z vodovodu.



NADAČNÝ FOND DM DROGERIE MARKT V NADÁCII PONTIS.

7 KRUHOV POZNANIA PREDŠKOLÁKA

DRUHÁ ČASŤ

V tejto časti sa zameriame na druhú oblasť predprimárneho vzdelávania, definovanú Štátnym pedagogickým ústavom – matematiku a prácu s informáciami. Povieme si základné ciele ŠPÚ ako orgánu ustanovujúceho požiadavky štátu na poskytovanie inštitucionálneho predprimárneho vzdelávania a takisto sa necháme inšpirovať pani učiteľkou Vierkou Pechovou a jej pracovními zošitmi. Veľmi sa tešíme, že v rubrike privítame aj dobré nápady od Mgr. Silvie Bodlákovéj, ktorá nás kontaktovala po vydaní májového čísla Učiteľských novín s cieľom podeliť sa s verejnosťou o svoje pracovné listy.

MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI



ŠVP: Hlavným cieľom vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je poskytnúť základy matematických a informatických poznatkov a zručností, pomocou

ktorých sa ďalej rozvíja matematické myslenie a matematické kompetencie nevyhnutné na vzdelávanie na vyšších stupňoch vzdelávania.

Vierka Pechová: V ABC sme definovali základné úlohy, vychádzajúc z dokumentu ŠVP: čísla a vzťahy, geometria a meranie,

logika a práca s informáciami. Takto si dieťa hrovou formou rozvíja logické myslenie, chápanie čísel a jednoduchých operácií s nimi, ako aj algoritmické myslenie.



A) **Čísla a vzťahy** – Týka sa predovšetkým zisťovania počtu predmetov v skupine a riešenia jednoduchých úloh súvisiacich s počtom. Príkladom hry je jednoduché sudoku, kde musí dieťa porozumieť jednotlivým vzťahom medzi číslami.

Dieťa predškolského veku spravidla dokáže zreprodukovať číselný rad, avšak nerozumie samotnému významu čísel či logike ich radenia, čo sa prejavuje ich preskakovaním a vynechávaním. Dieťa postupne začína chápať, že počítat znamená priradovať prvky číselného radu k objektom, ale koná viac-menej mechanicky.

B) **Geometria a meranie** – Zameriava sa na orientáciu v priestore a rovine, deti sa v nej zoznamujú s najjednoduchšími geometrickými útvarmi a ich porovnávaním a meraním. ➤

DOBRY NÁPAD od Mgr. Bodlákovéj

Deti musia vnímať veľkosť geometrických tvarov a farby. Vo vnímaní veľkosti sme im úlohu sťažili o prekrytie štvorcov. Vhodnejšia je najprv verzia pracovného listu, keď sa obrázky neprekrývajú. Podobnú úlohu máme aj s trojuholníkmi. Z vlastnej skúsenosti viem, že trojuholník je pre deti náročnejší na vnímanie. Lepšie výsledky dosahujú pri kruhoch a štvorcoch.

C) Logika – Deti sa stretávajú s pravdivými a nepravdivými tvrdeniami, s jednoduchými postupnosťami a riešia jednoduché úlohy na vytváranie skupín a triedenie.

Logika vytvára súvislosti medzi faktami, umožňuje procesom myslenia vytvárať nové vzťahy a tým sa myslenie stáva flexibilným. Jej absencia spôsobuje statickosť myslenia a upätosť na absolútnu skutočnosť vnímanú zmyslami.

D) Práca s informáciami – Podľa návodu

prostredníctvom digitálnych hračiek a hier.

Psychológ radí

Úlohou materskej školy a celkovo predškolskej prípravy je adekvátne pripraviť deti na ďalšie štúdium. V istých smeroch je však chybovosť detí adekvátna a prirodzená. Vychádzajúc z prác jedného z najväčších detských psychológov Jeana Piageta spomenieme základnú chybu v tzv. „predoperačnom štádiu“ kognitívneho vývinu dieťaťa, ktoré je typické pre vek 2 – 7 rokov. Ide o to, že dieťa v tomto veku zlyháva v úlohách

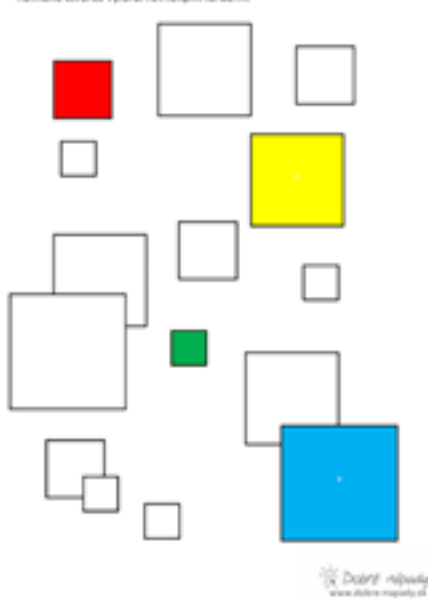
súvisiacich so stálosťou množstva objemu, hmotnosti, dĺžky, počtu či poradia.

Klasickým príkladom je známa úloha s dvomi rovnakými pohármi, v ktorých sa nachádza rovnaké množstvo tekutiny. Dieťa je väčšinou schopné uviesť, že objem v pohároch je rovnaký. Pokiaľ však pred jeho očami prelejeme tekutinu z jedného pohára do iného, napríklad menšieho a širšieho, bude nám s najväčšou pravdepodobnosťou tvrdiť, že objem tekutiny sa

zmenil, pričom viac sa jej nachádza v užšom a vyššom pohári.

Typickým pre toto myslenie je, že dieťa ignoruje procesy zmien. To znamená, že berie do úvahy iba počiatočný stav (rovnaká výška hladín v pohári) a konečný stav (rozdiel na výška hladiny v širšom pohári), pričom úplne ignoruje celý proces prelievania, ktorý sa dial pred jeho očami. Ide o analogickú situáciu, ako keby sme časť filmu jednoducho vy-

Rovnaké štvorce vyfarbi rovnakými farbami.



Dobry nápad
www.dobre-napady.sk

strihli. Podobne je dieťa presvedčené, že koláča nakrájaného na štyri kusy je viac, ako keď bol vcelku, alebo že ohnutý drôt je kratší ako rovný.

Zdroj:

Viera Pechová: 7 kruhov poznania predškolačka, viac informácií na www.abcmaterskeskoly.sk alebo na www.abcmaterskaskola.sk

Mgr. Silvia Bodláková, viac informácií na www.dobre-napady.sk ■

MATURITA 2017

V tomto školskom roku 2016/2017 sa zúčastnilo na riadnom a náhradnom termíne externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky celkovo 39 670 žiakov. V dňoch 14. – 17. marca 2017 sa konal riadny termín maturitnej skúšky pre 39 587 žiakov stredných škôl. Na náhradnom termíne, ktorý sa konal 4. – 6. apríla 2017, sa zúčastnilo 83 žiakov. Na testovaní sa zúčastnilo aj 1 592 žiakov so zdravotným znevýhodnením (4,0 % zo všetkých zúčastnených žiakov).

Do externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky sa v tomto školskom roku zapojilo 702 stredných škôl, z toho bolo 631 s vyučovacím jazykom slovenským, 42 s vyučovacím jazykom slovenským a maďarským, 28 s vyučovacím jazykom maďarským a 1 škola s vyučovacím jazykom ukrajinským.

Elektronická forma maturitnej skúšky sa konala v školách, ktoré prejavili záujem o takúto formu testovania (110 škôl) a zúčastnilo sa na nej 2 151 žiakov. Elektronická maturita sa uskutočnila z predmetov slovenský jazyk a literatúra (4,8 % maturantov predmetu), maďarský jazyk a literatúra (3,8 % maturantov predmetu), slovenský jazyk a slovenská literatúra (1,9 % maturantov predmetu) a matematika (15,3 % maturantov predmetu).

Žiaci, ktorí neuspeli v externej časti maturitnej skúšky, resp. v písomnej forme internej časti maturitnej skúšky v riadnom či náhradnom termíne, majú možnosť zopakovať vybranú časť maturitnej skúšky v opravnom termíne. Opravný termín externej časti a písomnej formy internej časti maturitnej skúšky



sa bude konať 5. – 8. septembra 2017. Na túto skúšku sa neúspešní žiaci môžu prihlásiť riaditeľovi školy do 30. júna 2017.

Výsledky externej časti maturitnej skúšky v školskom roku 2016/2017 – riadny termín

Slovenský jazyk a literatúra

Priemerná úspešnosť testu bola 57,6 %, pričom žiaci píšuci papierovú formu testu dosiahli priemernú úspešnosť 57,3 %, žiaci píšuci elektronickú formu testu dosiahli 62,2 %.

Žiaci gymnázií dosiahli vyššiu úspešnosť (70,4 %) v porovnaní so žiakmi stredných odborných škôl a konzervatórií (51,8 %), tento rozdiel je silne vecne významný.

Z hľadiska obsahu testu boli žiaci najúspešnejší v čítaní s porozumením (gymnázia 70,6 %, stredné odborné školy a konzervatóriá 54,5 %), nasledovala literárna zložka (gymnázia 71,5 %, stredné odborné školy a konzervatóriá 52,0 %), najmenej úspešní boli v jazykovej zložke (gymnázia 69,5 %, stredné odborné školy a konzervatóriá 49,1 %). Úspešnosť nižšiu alebo rovnú 33 % v riadnom termíne dosiahlo 2 428 žiakov (6,6 %).

Z hľadiska zriaďovateľa cirkevné školy (6,6 % maturantov) dosiahli lepšie výsledky na úrovni strednej vecnej významnosti ako školy súkromné (8,1 % maturantov). Rozdiel v úspešnosti medzi štátnymi (85,3 % maturantov) a súkromnými, resp. štátnymi a cirkevnými školami nie je vecne významný. ➤

Výsledky škôl na úrovni krajov sú porovnateľné bez významných rozdielov. Na celoslovenskej úrovni sme nezaznamenali vecne významné rozdiely medzi výsledkami osemročných, päťročných a štvorročných gymnázií.

Anglický jazyk

Priemerná úspešnosť testu z anglického jazyka na úrovni B1 bola 57,0 %. Priemerná úspešnosť testu z anglického jazyka na úrovni B2 bola 68,4 % a priemerná úspešnosť testu z anglického jazyka na úrovni C1 bola 65,7 %.

Najlepšie výsledky dosiahli žiaci na úrovniach B1 i B2 v časti počúvanie s porozumením (úroveň B1 60,9 %; úroveň B2 74,7 %), nasledovalo čítanie s porozumením (úroveň B1 56,3 %, úroveň B2 68,1 %). Najnižšiu úspešnosť dosiahli žiaci oboch úrovní, ako aj po minulé roky, v časti gramatika a lexika (úroveň B1 53,9 %, úroveň B2 62,4 %). Žiaci bilingválnych

stredných škôl maturujúci z anglického jazyka na úrovni C1 dosiahli najlepšie výsledky v druhej časti čítania s porozumením (82,4 %), menej sa im darilo v tretej časti čítania s porozumením (47,0 %) a v prvej časti počúvania s porozumením (56,4 %).

V anglickom jazyku na úrovniach B1 a B2 neboli rozdiely medzi výsledkami žiakov z jednotlivých krajov vecne významné, avšak na úrovni C1 boli rozdiely medzi jednotlivými krajinami mierne až stredne vecne významné, pričom najúspešnejší boli žiaci Bratislavského kraja s priemernou úspešnosťou 71,5 %.

Viac informácií k maturitám nájdete na <http://www.nucem.sk/sk/maturita>, výsledky testovaní na <http://vysledky.nucem.sk/>.

Zdroj: NÚCEM ■



MATURITA V PRAXI

NAJVIAC SÚ VYSTRESOVANÍ TÍ, KTORÍ SA NAJVIAC PRIPRAVUJÚ

O tom, ako vnímajú maturity pedagógovia, sme sa rozprávali s Mgr. Janou Duchovičovou – predsedníčkou predmetovej komisie cudzích jazykov, ktorá pôsobí dlhé roky na Gymnáziu Alberta Einsteina.

Ak by ste mali zhodnotiť posledné roky z hľadiska pripravenosti žiakov, postoj k maturitám a vo všeobecnosti postoj ku škole, ako by ste to zhrnuli?

Za posledných 5 – 6 rokov sú zmeny evidentné, žiaľ, musím konštatovať, že nie sú pozitívne. Pociťujem omnoho menší záujem zo strany žiakov, čo sa týka prípravy na maturitu a aj maturitnú skúšku ako takú. Motivácia žiakov nie je ani zo strany vysokých škôl – vzhľadom na to, že prospech nie je podmienkou –, ani zo strany rodičov. Väčšine z nich stačí, že ich deti skúšku dospelosti „zložia“. Vzhľadom na tieto veci je príprava zo strany učiteľa omnoho náročnejšia a výsledky horšie ako po minulé roky.

Stretli ste sa so zaujímavými rituálmi, ktoré sa spájajú s maturitami, či už zo strany učiteľov alebo žiakov?

Zo strany učiteľov som sa nestretal s rituálmi. Podľa môjho názoru je pre učiteľa najdôležitejšie to, aby sa všetkým podarilo úspešne absolvovať maturitnú skúšku, o čom svedčí z môjho pohľadu zodpovedný a dôsledný prístup učiteľov. Čo sa týka žiakov, pred 4 rokmi na našom gymnáziu maturoval jeden študent, ktorý si pri príprave na ústnu skúšku vytiahol z vrečka svojho saka štyri figúrky pre šťastie.

Pre žiakov sú maturity, pochopiteľne, stresujúce. Ako vnímajú učitelia tento fakt? Prenášajú žiaci stres aj na učiteľov?

Myslím si, že pre učiteľov maturity nie sú stresujúce. Možno pre niektorých, ktorí to absolvujú prvýkrát. Samozrejme, je to veľká zodpovednosť aj zo strany učiteľa, preto musí k maturitám pristupovať tak, aby vytvoril žiakom čo možno najmenej stresujúce podmienky, prípadne ich povzbudil úsmevom alebo niekoľkými milými slovami. Čo sa týka žiakov, paradoxne sú najviac vystresovaní tí, ktorí sa najviac pripravujú, čiže približne polovica žiakov, pretože druhá polovica sa spolieha na staré známe „keď nepreskočíš, tak ťa prehodia“.

Čo vás dokáže pri maturitách najviac potešiť?

Určite to, keď vidím, že žiaci, ktorých som učila, sú úspešní. Je to zadostučinenie pre učiteľa aj pre žiaka, ktorý do prípravy vložil úsilie. A taktiež šálka dobrej kávy.

Stala sa vám počas rokov vášho pôsobenia vtipná príhoda, ktorá sa spája s maturitnou skúškou?

Spomínam si na žiačku, ktorá si prvýkrát k maturitnej skúške dala miesto dioptrických okuliarov kontaktné šošovky. Samozrejme, nebola na ne zvyknutá a problém bol na svete. Vôbec s nimi nedokázala čítať. Tak sme museli všetci počkať, kým jej rodičia prinesú do školy staré okuliare.

Zdroj: UCN ■

NOVÁ DEKANKA FAKULTY MASMÉDIÍ PEVŠ

PROF. PHDR. IVETA RADIČOVÁ, PHD.

Na inaugurácii profesora Sterna predstavila Paneurópska vysoká škola aj novú dekanu fakulty masmédií PEVŠ – profesorku Ivetu Radičovú

Paneurópska vysoká škola prešla v krátkom období zmenami na poste rektora aj dekana Fakulty masmédií PEVŠ. Súkromná vysoká škola s piatimi fakultami získala do svojich radov popredného ekonóma a pedagóga – Dr. h. c. prof. Ing. Juraja Sterna, PhD., a bývalú predsedníčku vlády a uznávanú sociologičku – prof. PhDr. Ivetu Radičovú, PhD.

Popredný ekonóm a pedagóg Dr. h. c. prof. Ing. Juraj Stern, PhD., nastúpil do funkcie rektora po prof. JUDr. Jánovi Svákoví, DrSc., ktorý v najväčšej súkromnej škole na Slovensku pôsobil ako rektor dve funkčné obdobia.

Profesor Stern (1940) je predsedom správnej rady Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (SFPA) a tiež bývalým rektorom Ekonomickej univerzity v Bratislave. Významne sa pričínal o rozvoj vzdelanosti a medzinárodnej spolupráce. Jeho aktivity v týchto oblastiach boli okrem iného ocenené čestným doktorátom Ekonomickej univerzity v Budapešti, rakúskym Dvojitým krížom či Pribinovým krížom II. triedy. Vystúpil na viacerých sympóziách, najmä v zahraničí (Rakúsko, Nemecko, Česko, Španielsko, Holandsko, USA), kde sa usiloval o propagáciu účasti Slovenska na európskej kooperácii. Bol



členom výboru Ekonomickej a sociálnej komisie v Bruseli.

Rodený Bratislavčan pôsobil vo funkcii rektora na Ekonomickej univerzite v Bratislave od roku 1995. Dva roky bol prezidentom Slovenskej rektorskej konferencie (SRK). Je autorom niekoľkých ekonomických publikácií a desiatok učebných textov.

V pondelok 15. mája akademický senát Fakulty masmédií Paneurópskej vysokej školy v tajnej voľbe schválil kandidáta na pozíciu nového dekana. Nástupkyňou po prof. PhDr. Samuelovi Brečkovi, PhD., (2007 – 2013) a prof. PhDr. Jozefovi Leiker- ➤



tovi, PhD., (2013 – 2017) sa stala prof. PhDr. Iveta Radičová, PhD.

Sociologička a politička Iveta Radičová pôsobila na Slovenskej akademii vied, Univerzite Komenského, v Nadácii S.P.A.C.E, na St. Anthony College Oxfordskej univerzity a tiež na Bratislava School of Liberal Arts (BISLA). Na Paneurópskej vysokej škole je od roku 2012 profesorkou na Ústave mediálnych štúdií Fakulty masmédií PEVŠ.

Okrem pôsobenia na akademickej pôde sa dostala do povedomia širšej verejnosti ako politička. Bola členkou VPN, ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny, poslankyňou a v rokoch 2010 – 2012 predsedníčkou vlády SR.

Iveta Radičová sa na narodila 7. decembra 1956 v Bratislave.

V roku 1979 ukončila štúdium na katedre sociológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

V roku 2006 sa stala poslankyňou Národnej rady SR. O tri roky neskôr kandidovala v prezidentských voľbách. Napriek neúspechu získala podporu zhruba 45 % voličov, keď jej hlas odovzdalo takmer milión voličov. Vo voľbách 2010 sa stala volebnou líderkou SDKÚ-DS a predsedníčkou vlády SR.

Nová dekanka Fakulty masmédií PEVŠ hovorí plynulo anglicky a rusky, dorozumie sa však aj nemecky a poľsky. Počas svojej vysokoškolskej a politickej činnosti vydala mnoho publikácií. Medzi tie najznámejšie patria „Křížne cesty sociálneho poznania“ a „S.O.S. – Sociálna ochrana na Slovensku“.

Text: Mgr. Katarína Holetzová ■

POZORNOSŤ

ÚČELOVÉ SPRÁVANIE

V predošlej časti psychologickej poradne sme sa venovali všeobecnému uvedeniu problematiky účelového správania, pričom sme vychádzali z konceptu Alfreda Adlera a Rudolfa Dreikursa.

V tejto časti sa zameriame na konkrétny typ správania, jeho deťku, pochopenie a možnosti, ako ho korigovať.

Prejav: dieťa je hlučné, nepokojné, predvádza sa, snaží sa potešiť okolie nevhodným spôsobom, robí krik, je nezbedné, robí zo seba šaša, bizarne sa oblieka, je hyperaktívne.

Ako väčšinou reagujeme: dieťa zahriakneme, okríkame, upozorníme.

Ako väčšinou reaguje dieťa: prestane, ale iba na krátky čas.

Ako sa zvyčajne cítime: podráždene, som otrávený/-á, považujeme dieťa za otravné, nepríjemné, aj keď miestami sa na ňom dobre zabavíme.

Vyššie uvedené môžeme vnímať ako akési vodidlá k diagnostike. To znamená, že ak nám je tento scenár blízky, zrejme ide práve o účelové správanie – snahu o získanie pozornosti.

Mnoho z vás si možno vybaví situáciu, keď k vám prišla návšteva a vaše dieťa začalo prinášať rôzne bizarné predmety, vyťahovať staré hračky, obliekať si šialené kreácie či len tak pobehovalo okolo vás a jednoducho narúšalo plynulosť konverzácie.

V mladšom školskom veku sú typické prejavy šaškovania, robenie grimás, mrvenie. Veľakrát je tu práve snaha o zaujatie

staršieho dospelého, to znamená učiteľa. Čím ďalej, tým viac sa dieťa zameriava na rovesnícke skupiny.

Prečo to dieťa robí

Najpravdepodobnejšie to súvisí s vnútorným pocitom dieťaťa, že samo o sebe nie je výnimočné, a tak je neschopné konštruktívne prispieť do spoločnosti. Volí preto opozitum, deštruktívny, nevhodný spôsob, vďaka ktorému spôsobí rozruch, zaujme okolie a buduje si svoju rolu, postavenie v spoločnosti.

Vzhľadom na to, že osobnosť je veľmi komplexný jav, nie je jednoduché zadefinovať presný a stopercentný dôvod vzniku daného správania. Je tu však istý predpoklad, že za tým stojí najmä rozmaznávaný spôsob výchovy v rodine.

Známky rozmaznávania vo výchove:

- rodič pravidelne volá dospelievajúceho viac ako jedenkrát, aby ráno vstal;
- rodič chystá dospelievajúceho šaty;
- rodič varí dospelievajúceho iné jedlá než zvyšku rodiny;
- rodič dáva dieťaťu neprimerané vreckové;
- rodič dáva dieťaťu peniaze navyše, ak si už vreckové minul;
- rodič vykonáva väčšinu domácich prác.

Dieťa/dospelievajúci, ktorý vyrastá v takejto rodine, je zvyknutý na istý blahobyt a na to, že jeho potreby sú na prvom >

mieste. Aj v škole sa preto môže prejavovať ako sebec, vzbudzujúci rozruch. V momente, keď však má vstúpiť do činnosti,

Ak dieťa adekvátne neprispieva k chodu domácnosti, má pocit, že v nej nie je potrebné alebo naopak, že všetci ostatní sú tu na to, aby mu slúžili. V predchádzajúcom čísle sme spomínali, že matka, ktorá upraxe izbu svojho dieťaťa zaňho, mu dáva najavo nedôveru voči jeho vlastným schopnostiam. Je potrebné pamätať na to, že aj súcit a ľútosť sú spôsoby pozerania sa na druhých zvrchu, akoby neboli sami schopní zvládnuť svoj život.

ktorá je náročná a nie je si isté/-ý, či by v nej získal/získalo status výnimočnosti, začne sa jej vyhýbať.

Možné riešenia problému:

Ignorujte jeho nevhodné správanie a prejavy. V momente, keď sa dieťa utíši a začne sa venovať štúdiu, aj keď je to len krátka chvíľa, odmeňte ho svojou pozornosťou. Snažte sa v ňom upevňovať vzorec, v ktorom je naplnenie jeho potrieb späté s prospešnými udalosťami.

Prípadne sa môžete s dieťaťom súkromne dohodnúť, že počas vyučovacej hodiny povieť niekoľkokrát jeho meno. Tak bude vedieť, že mu venujete pozornosť, avšak nemusí pri tom bezpodmienečne vyrušovať. Miestami stačí, keď počas vyučovania povieť meno a usmejete sa naň. U dospelujúcich je však takáto forma menej úspešná, pretože učiteľ prestáva byť ten, o koho pozornosť žiak usiluje. Sú to skôr rovesníci a kamaráti, ktorých sa snaží zaujať nevhodným spôsobom. V tomto prípade máte niekoľko možností, ako postupovať:

Prestať vyučovať, prípadne prísť k žiakovi a čakať, kým neprestane. V takejto situácii je vhodné využiť dynamiku triedy. Z vlastnej skúsenosti viem, že v prípade, keď niekto

vyrušoval, boli to práve spolužiaci, čo sa ho snažili usmerniť a utíšiť, najmä v početnejších a zmiešaných triedach. V takomto momente máte možnosť využiť situáciu a spýtať sa triedy, „čo sa tu práve deje“. Môžete o tom diskutovať, avšak pozor, vyhnite sa zosmiešňovaniu daného žiaka, pretože jeho správanie sa iba zhorší.

Oddeliť žiaka od zvyšku triedy. Vieme, že to býva problém, lebo škola nemá priestor, kam žiaka umiestniť, a nemala by riskovať jeho útek. V prípade, že tu taká možnosť existuje, treba byť obozretný, akým spôsobom a v akej atmosfére žiaka z triedy vyčleniť, lebo práve sociálna separácia je radikálnym trestom. Naším cieľom nemá byť vytvoriť nátlak a vzburu. Študent musí dostať možnosť kedykoľvek sa vrátiť, napríklad: „Tomáš, mám pocit, že ťa niečo rozrušilo. Ak chceš, môžeš ísť na chvíľu von/na toaletu/do inej triedy a upokojiť sa. Takto zasahuješ do vyučovania a ja ani tvoji spolužiaci nemôžeme pokračovať.“

V tomto momente sme vyriešili situáciu: žiak vyrušuje. Problémom býva, že tu sa práca mnohokrát končí. Tento moment je však len začiatkom spolupráce.

Tak ako nemizne energia, ani potreba dieťaťa nevyprší len preto, že sme ho stabilizovali. Môže sa stať, že sa prestane prejavovať v školskom prostredí, avšak je pravdepodobné, že nevhodný vzorec správania sa preniesie mimo brány školy. Ak chceme dieťaťu naozaj pomôcť, je na nás, aby sme zvažili ďalšie kroky.

Jednou z možností je, že spravíme z dieťaťa **všeobecne známou osobu** – prostredníctvom dramatického krúžku, tanca, spevu, športu – alebo ho vymenujeme za uvádzača kultúrnych podujatí školy. Dáme mu tak priestor na to, aby sa postavilo pred publikum prospešným spôsobom, a doprajeme mu všetku pozornosť, o ktorú sa tak veľmi usiluje. ■

HOVORME TAK, ABY SME PRESVEDČILI

SÚSTAVNÉ SŤAŽOVANIE SA, ŽE MY SME BOLI TISÍC ROKOV UTLÁČANÍ JE V EURÓPSKOM KONTEXTE NEPOCHOPITELNÉ.

Slováci a Slovensko by po uplynulom predsedníctve v EÚ nemali byť vo svete neznámym pojmom, a predsa je to tak. Väčšinou sa vyhovárame, že sme boli utláčaní – najprv Maďarmi a potom Čechmi, ale od roku 1993 musíme hľadať chybu aj sami v sebe, pretože prezentácia našej národnej identity nie je proces, ktorý prebieha okolo nás, ale v nás. Ak má svet o nás vedieť, musíme si položiť otázku: čo vedia Slováci o sebe?

O čom napríklad svedčí fakt, že nesprávne používame svoje pomenovanie? Historicky sa naši predkovia volali Sloveni. Je to logické, lebo ženský ekvivalent je Slovenka a naša krajina sa volá Slovensko. Kde sa zobral maskulínny tvar Slovák? Štúrovci tvrdili, že je to odvodené od SLOVA, lebo naša kultúra spočíva v ústnej ľudovej slovesnosti. Onomastici vychádzajú z teórie, že základ nášho pomenovania je v praindoeurópskom jazyku. V našej pravlasti sa nachádzalo veľa vôd, jazier a tokov, ktoré mali v názve SLOV, čo znamená tiecť, plynúť plávať, preto národy, ktoré žili pri jazerách a riekach, označovali pojmami Slov-enin.

Sústavné sťažovanie sa, že my sme boli tisíc rokov utláčaní, nemali sme slovenských kráľov, a teda ani vlastnú históriu, je v európskom kontexte nepochopiteľné a už aj smiešne. Najväčšia veľmoc v Európe, Veľká Británia, nemala anglických

kráľov už od roku 1066, keď nastúpila normandská dynastia, potom francúzski Anjouovci, ktorí vládli aj u nás a veľa toho urobili pre slovenské banské mestá, Hannoverská dynastia a dynastia Saxe Coburg Gotha, ktorá pod menom Windsor vládne dodnes. Slovenská národná identita by sa mala smerom k iným identitám prezentovať viac v rovine čo nás s nimi spája, ako čo nás rozdeľuje, s poukázaním na naše špecifická. Slovenská národná identita sa vyvíjala v súčinnosti s európskou identitou. Jej základ tvorí profil a charakter národa, ktorý sa vyvíjal v historickom čase a priestore. Spájajú nás štyri základné styčné body:

1. sťahovanie národov a vznik indoeurópskej jazykovej skupiny,
2. vznik barbarského a ranofeudálneho štátu,
3. prijatie kresťanstva,
4. osvietenstvo a národné obrozenie a rok 1848/1849.

Počas historického vývoja sme vytvorili hodnoty, ktoré musíme najprv poznať my, aby sme ich mohli prezentovať vo svete. To, že nepoznáme svoje rarity, sa odráža v akcentovaní slovenského folklóru, ktorý by mal plniť len spestrujúcu funkciu. Národné vedomie je objektívny postoj jedinca k národu, národnej identite, vyjadrenie príslušnosti. Práve národné vedomie je faktor, s ktorým bolo možné manipulovať v minulosti ➤



v období oficiálneho maďarizačného útlaku, v období presadzovania koncepcie čechoslovakizmu v rokoch 1918 – 1939 a v období budovania socializmu v rokoch 1948 – 1989. Pečať, ktorá nám bola v týchto historických obdobiach vtlačaná, neodráža podstatu našej národnej identity. Napríklad podľa geopolitických a historických analýz sme civilizačne patrili do zóny vína, ale v tom poslednom období sme sa umelo zaradili do zóny vodky a piva, lebo komunistickí pohlavári tvrdili, že keď je národ nachmelený, lepšie sa ovláda.

Vlastenectvo je subjektívny prejav vyjadrenia príslušnosti jedinca k národu, ktorý je postavený na jednostranných citoch, pocitoch a náladách. Prejav vlastenectva je postavený na zámernom vyzdvihovaní vlastného národa a odmietaní kladných vlastností iných národov. Opakom vlastenectva – patriotizmu je kozmopolitizmus, ktorý je otvorený prejavom hodnôt iných národov. V rovine lexiky slovenského jazyka by sme tieto pojmy mohli zaradiť medzi historizmy, lebo sú špecifické pre určité historické obdobia, napríklad obdobie národného obrodovania a matičné obdobie. V súčasnosti

sa objavujú teórie, že medzi vlastenectvom a nacionalizmom je veľmi tenká hranica, ktorá sa dá ťažko postrehnúť. Vlastenectvo je hodnotenie pomeru kvalít a nekvalít národa, na základe ktorého by sme mali pracovať na našom zlepšení a raste. Nacionalizmus je nekritická fabulácia kvalít s cieľom manipulovať masy v prospech získania moci. ■

PHDR. MÁRIA HOLUBOVÁ, PHD.

Ukončené vzdelanie:

- 1983 Filozofická fakulta odbor, história-jazykoveda
- 2007 rigorózne konanie, téma: Multikulturalita a jazyková rozmanitosť EÚ
- 2010 dizertačné konanie, téma: Prezentácia Slovenskej republiky ako súčasť zahraničnej politiky
- 1998 - 1999 študijný pobyt Vannes, Francúzsko
- 2000 stáž na MZV SR odbor protokolu
- 2001 študijný pobyt Reunion
- 2013 študijný pobyt Royan, Francúzsko

Prednášky:

- Ekonomická univerzita Praha: Pravidlá biznis protokolu a ich význam pre marketing
- Právnická fakulta Remeš: historické korene európskej identity

Publikačná činnosť:

- Dejiny európskych veľmocí do roku 1914
- Dejiny veľmocí v rokoch 1914 - 1945
- Štáty V4 v mozaike histórie
- Historická revue: Veľká vojna vo veľkej rodine
- Burgundsko-symbol moci a vznešenosti
- SME: Historické brexity Veľkej Británie
- Pravda: Protokol nie je to, čo nás učila mama

VÝCHOVA K ZDRAVÉMU ŽIVOTNÉMU ŠTÝLU

PREVENCIA PRE NADVÁHOU A OBEZITOU: ZÁKLADOM JE VÝŽIVA

Boj s obezitou a nadváhou je novodobou hrozbou pre takmer celú časť ekonomicky vyspelého sveta. Táto problematika nie je spôsobená len zvýšeným príjmom potravy a sladených nápojov, ale i nekonečnými hodinami presedenými v škole, práci, doma pri televízoroch a počítačoch. Odborníci upozorňujú i na nedostatok osvetly a vzdelávania o zdravom životnom štýle.

Obezitou trpí viac ako 600 miliónov ľudí svetovej populácie, nadváhou takmer 2 miliardy. Odhaduje sa, že vo svete trpí obezitou 155 miliónov detí a adolescentov. Z toho 60 až 80 % detí si prenáša vysokú váhu do dospelosti.

Na Slovensku má 12 % detí nadváhu a 5 % obezitu, podľa merania z roku 2014 (Eurostat) trpí u nás obezitou 16,3 % dospeléj populácie, pričom muži tvoria 15,9 % a ženy 16,6 %.

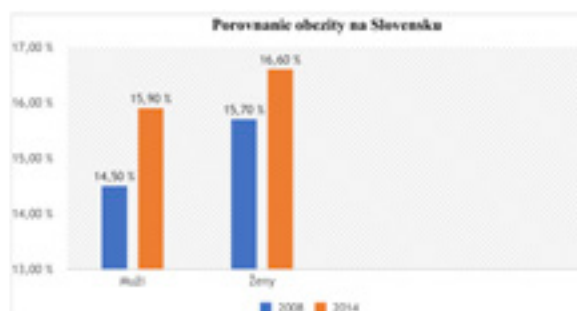
Na rozvoji obezity má nepochybne vplyv genetická predispozícia. Rovnako ako sa dedí podoba či povahové črty, dedičná je aj predispozícia na obezitu. Ak je jeden z rodičov obézny, riziko, že obézne bude dieťa, je 3-násobné. Ak sú obaja rodičia obézni, riziko je 10-násobné.

Obezita nie je len kozmetický, ale aj zdravotný problém, pred ktorým nie je možné zatvárať oči. Stáva sa i významným rizikovým faktorom pre rozvoj ďalších vážnych ochorení, ako je **hypertenzia, diabetes mellitus, ischemická choroba srd-**

ca, zvýšený cholesterol, steatóza pečene, nádorové ochorenia, hormonálne poruchy. I neznalý človek si vie predstaviť, akú záťaž na kĺby môže mať nadváha a obezita.

Deti a obezita

Deti v predškolskom období sú ešte dostatočne pohyblivé. Zlom nastáva práve v momente ich nástupu do školy. Dôvod je jednoduchý. Ich hravý a pohyblivý štýl sa mení na sedavý, či už v školách alebo doma nad školskými povinnosťami. Skutočnou hrozbou pre správny fyzický a psychický vývoj sa sta-



lo vysedávanie pri televízii, počítači a mobilných telefónoch. Začiatok školskej dochádzky znamená pre všetky deti veľkú zmenu v režime dňa. Bezprostredný vplyv rodiny slabne. Ďalším predpokladom je nízka pohybová aktivita.

Prevenia pred nadváhou a obezitou: základom je výživa

Pozor na umelé sladidlá (sukralóza, sacharóza, acesulfan K., aspartám atď.). Je potrebné vyberať potraviny s nižším >

glykemickým indexom, pričom kvalita potravín musí prevládať nad kvantitou, pri kuchynských úpravách potravín zásadne nevyprážať a dbať na dostatočné zavodenie organizmu

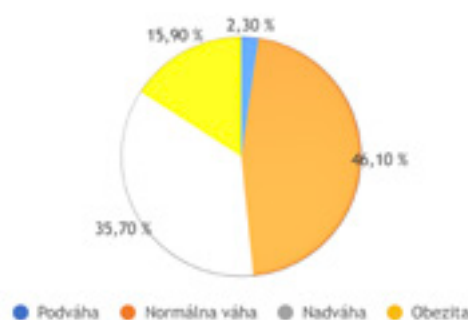
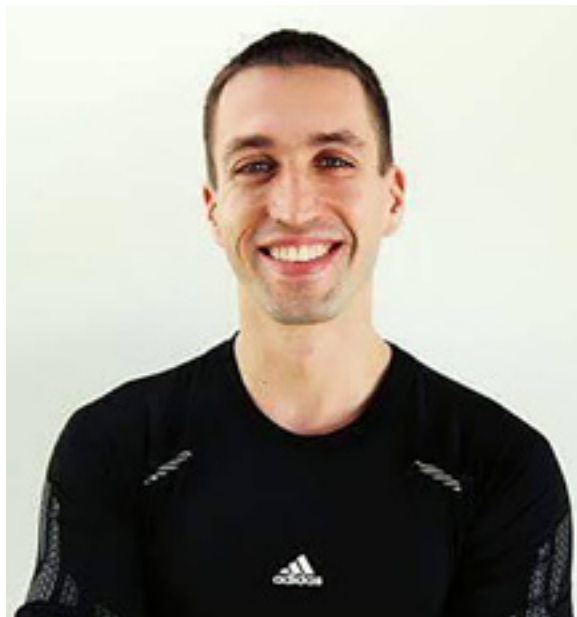
S nástupom školy ubúda čas na pohybové aktivity a pomerne nízky počet hodín telesnej výchovy nemôže zabezpečiť potrebnú aktivitu.

Jediným možným a účinným spôsobom prevencie obezity u detí a dospelých je zásadná zmena súčasnej životosprávy. Táto zmena musí byť v rámci celého štátu, školy a rodiny.

nesladenými tekutinami. Ďalej treba znížiť príjem energie zo všetkých tukov, obmedziť spotrebu živočíšnych tukov (najmä mäsa a mäsových výrobkov s vyšším obsahom tuku), zvýšiť príjem strukovín, celozrnných produktov, orechov, rýb, kyslomliečnych výrobkov a nenasýtených mastných kyselín. Podstatné je zníženie príjmu energie z jednoduchých cukrov (sladkosti, sladené nápoje), zvýšenie príjmu zeleniny a ovocia a najmä neprepadnúť jednostranným diétam, ale dbať na pestrosť a vyváženú stravu.

... a pohybová aktivita

Každá pohybová aktivita, ktorá je vykonávaná s radosťou, má pozitívny vplyv na formovaní kladného postoja detí a dospelých k vlastnému zdraviu. V súčasnosti sledujeme zníženie počtu detí a dospelých, ktorí vykonávajú nejakú pohybovú aktivitu. Našou úlohou je zvýšiť záujem detí a dospelých a klást dôraz na to, aby vykonávali denne aspoň 30 minút pohybovej aktivity. Úlohou miest a obcí je aktívne riadenie a vytváranie príležitostí na pohybovú aktivitu detí a dospelých. Jednoduchým začiatkom je zvýšenie prechádzok počas školských prestávok, zvýšenie ponuky pohybových krúžkov v školských zariadeniach a centrách voľného času.



Pohybové aktivity by mali byť hravé, nenútené a zábavné.

Dieťa, ktoré už obezitou či nadváhou trpí

Je dôležité individualizovať cvičenie podľa osobnej telesnej zdatnosti dieťaťa. Treba dávať pozor na dlhé výdržové polohy so zadržiavaním dychu, skoky, preskoky, zoskoky, beh na nerovnom teréne, prudké a švihové pohyby, šprinty, cvičenie na balančných pomôckach. Naopak, vhodná je chôdza, turistika, nordic walking, posilňovacie cvičenia, cvičenia vo vode, plávanie, bicyklovanie, striedavý beh s chôdzou, postupné zvyšovanie intenzity a záťaže. ■

Študentské ~~Učiteľské~~ Noviny



NÁKLADY ŠTUDENTA NA ŽIVOT V LONDÝNE

STRAVA JE PREDPOSLEDNÁ VEĽKÁ POLOŽKA, S KTOROU TREBA RÁTAŤ POPRI ŠTÚDIU V LONDÝNE.

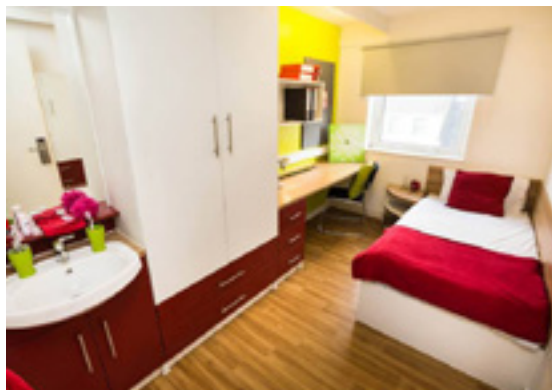
V dnešnom blogu by som vám chcel detailnejšie priblížiť, koľko prostriedkov by si mal človek pripraviť, ak by chcel študovať na vysokej škole v Londýne. Výdavky som rozdelil do štyroch základných kategórií – školné, ubytovanie, strava a doprava. Aby to nebolo len nudné čítanie, pokúsím sa spomenúť čo najviac zaujímavých faktov o Londýne a taktiež priložím pár svojich fotografií.

Výdavky:

Podľa svetového ekonomického fóra, je Londýn, po Ženeve a Zürichu, tretím najdrahším mestom na život v Európe. Preto asi nikoho neprekvapí, že aj keď väčšina Londýňčanov má omnoho vyššie platy ako ľudia žijúci v našom hlavnom meste, tak ich životná úroveň je veľmi podobná tej, akú majú Bratislavčania.

Budúcich vysokoškolákov asi bude najviac zaujímať školné. Všetky štátne univerzity v Anglicku stoja 9000 libier na rok, čiže za tri roky bakalárskeho štúdia zaplatíte 27 000 libier. Magisterský titul, ktorého získanie v Anglicku trvá 1 rok, je ešte o niečo drahší a jeho výška závisí od zvoleného kurzu. Samozrejme, to už nie je málo peňazí ani pre Britov, a preto je pomerne ľahké dostať študentskú pôžičku, ktorú začnete splácať až vtedy, keď váš ročný plat dosiahne 21 000 libier.

Ubytovanie je ďalšia veľká položka. Čo sa týka cien nájomov a nehnuteľností, Londýn je svetová špička. Podľa portálu Business Insider musí priemerný Londýňčan zarábať minimálne 140 000 libier ročne, aby si mohol dovoliť kúpiť priemerný byt v Londýne spolu s ďalšími nákladmi. Avšak priemerná mzda v Londýne je cca 30 000 libier, čo znamená, že stále viac ľudí býva v podnájme a kúpu bytu si môže dovoliť stále nižšie percento obyvateľov Londýna. Viac o tejto téme nájdete tu: <http://uk.businessinsider.com/go-compare-research-minimum-salary-to-buy-a-london-flat-with-a-mortgage-2015-11>



Z tohto dôvodu väčšina zahraničných študentov, ktorých poznám, býva v študentských ubytovniach – internátoch, ktoré stoja týždenne približne od 180 libier a viac.

Strava je predposledná veľká položka, s ktorou treba rátať ➤

popri štúdiu v Londýne. Ja osobne čisto na stravu míňam týždenne v priemere okolo 120 – 150 libier, záleží to od toho, koľkokrát sa idem najesť do reštaurácie. Samozrejme, dá sa aj uskromniť a týždenne minúť na potraviny cca 60 – 70 libier. Potraviny v Londýne nie sú omnoho drahšie oproti potravinám na Slovensku, predávaných vo veľkých nákupných centrách (250 g kuracieho mäsa stojí v Tesco 2,5 libry, balík šunky okolo 1,5 libry).

Posledná položka je cestovanie. Najrýchlejší spôsob dopravy v Londýne predstavuje metro (Tube). Vlaky jazdia v 11 líniách v rozmedzí 2 – 3 minút, vďaka čomu prepraví každý deň cca 4,8 milióna cestujúcich! Pre lepšiu predstavu, koľko je to ľudí: letisko M. R. Štefánika v Bratislave prepravilo za celý minulý rok približne 1,5 milióna cestujúcich.

Avšak pre ľudí ako ja, čo musia tento spôsob dopravy využívať každý deň, nejde o lacnú záležitosť. Mesačná „električka“ na zónu 1 a 2 (dokopy ich je 5) ma vyjde ako študenta so zľavou približne 86 libier.



Pricestovať domov na Slovensko je možné takmer zo dňa na deň, keďže z Londýna sa dá priamym letom priletieť do Bratislavy alebo Košíc a letenky v nízkonákladovkách ako Ryanair



Pri takomto nápoře ľudí na metro si človek aj s nostalgiou spomenie na slovenskú MHD.

alebo Wizz Air stoja niekoľko desiatok eur.

Ak si to na záver zrekapitulujeme, 9000 libier univerzita, ďalších cca 9000 ubytovanie + strava (v závislosti od apetítu daného človeka) a cestovanie (minimálne letenky 2- až 3-krát do roka).

Ďakujem, že ste si opäť našli čas na môj blog, a ak by ste mali nejaké otázky ohľadom štúdia alebo výdavkov, veľmi rád vám na ne odpoviem v komentároch. ■

AND OTAKAR GOES TO...

...KATARÍNA KOLAČANSKÁ

Je študentkou druhého ročníka magisterského štúdia psychológie na Univerzite Komenského v Bratislave. Z redakcie UCN sme ju oslovili na odporúčanie jej školiteľky PhDr. Gabriely Herényiovej, PhD., s cieľom priniesť do našich novín trochu odbornosti z pohľadu šikovnej mladej študentky. No a nedalo nám to, Katku sme rovno zaradili do našej obľúbenej rubriky Otakar goes to..., pretože si myslíme, že si to zaslúži. Viac nám o svojej práci prezradí samotná Katka.

Vďaka univerzite som si mohla už počas štúdia vyskúšať, aké to je byť školským psychológom v praxi. Prekvapil ma počet detí v jednej triede, ktoré potrebujú pomôcť, a prinútilo ma to zamyslieť sa nad deťmi v ostatných triedach a hlavne školách, v ktorých sa školský psychológ nenachádza. Deti prežívajú stres a čelia problémom rovnako ako dospelí, ale, bohužiaľ, často zažívajú nezáujem alebo bagatelizovanie ich prežívania zo strany autorít. Cítia sa sami, nevypočutí a prehliadaní. Je dôležité ukázať im, že na ich názore, cítení a prežívaní záleží.

Cieľom diplomovej práce bolo upozorniť na potrebu školských psychológov, na nutnosť vytvorenia miesta, kde žiaci budú môcť prísť a zveriť sa niekomu kompetentnému a zároveň ochotnému vypočuť ich. Tiež sme chceli upozorniť na význam prínosu školského psychológa nielen pre žiakov, ale aj pre učiteľov, riaditeľov a rodičov.

Cieľom nami realizovaného výskumu bolo zistiť, aké je po-



stavenie školského psychológa v cirkevnej a štátnej škole. Zamerali sme sa na postavenie školského psychológa z jeho pohľadu, ako aj z pohľadu riaditeľov, učiteľov, žiakov, rodičov a poradenského psychológa pôsobiaceho v CPPPaP. Konkrétne sme sa pri jednotlivých participantoch zaujímali, ako vnímajú náplň práce školského psychológa a, samozrejme, ako nahliadajú na jeho prípadný prínos alebo vplyv, či už na seba samých alebo na iných jedincov v školskom prostredí. Pri snahe o naplnenie cieľa našej diplomovej práce sme realizovali pološtruktúrované interview a distribuovali sme dotazníky. S riaditeľmi, učiteľmi, školským a poradenským psychológom sme zvolili interview a pri žiakoch a rodičoch dotazníky. Zo zozbieraných informácií sme kvalitatívnou analýzou získavali informácie potrebné pre náš výskum. ➤

Ako vníma školský psychológ pracovnú pozíciu školského psychológa.

Obavy absolventa psychológie z prípadnej nezamestnanosti sa v tomto prípade javia ako neodôvodnené a ničím nepodložené, keďže náš participant si našiel prácu hneď v dvoch školách. Naše výskumné zistenia potvrdzujú aj inzeráty zverejnené na viacerých internetových pracovných portáloch ku dňu 20. 3. 2017. Naše zistenie, že školy si uvedomujú potrebu školských psychológov, podporuje aj fakt, že participant pracuje v dvoch školách simultánne.

Ako vnímajú školského psychológa jedinci zapojení do výchovno-vzdelávacieho procesu.

Riaditeľ ovplyvňuje klímu školy svojím štýlom vedenia, postojom a prístupom. Vo výsledku to znamená, že to, ako vníma školského psychológa riaditeľ, definuje vnímanie celého kolektívu.

Postoj rodičov v našom prípade vnímame na základe ich nespolupráce. Keďže účasť na výskume im bola ponúknutá prostredníctvom školského psychológa a na jeho žiadosť boli pre uľahčenie participácie rodičov dotazníky upravené do elektronickej podoby, považujeme spoluprácu dvoch rodičov z oslovených 47 ako vyjadrenie ich postoja k školskému psychológovi a škole ako celku.

Školský psychológ je riaditeľmi a učiteľmi vnímaný ako prínos pre deti s problémami a poruchami. Prínos pre učiteľov a riaditeľov je vnímaný ako sekundárny, keďže sa im uľavilo odovzdaním niektorých zodpovedností, ktoré boli nad rámec ich kompetencií.

Náplň práce školského psychológa z pohľadu školského psychológa/z pohľadu participantov.

Školský psychológ opisuje ako hlavné činnosti práce preventívne aktivity, intervenčné aktivity, administratívnu agendu, pomoc učiteľom, plnenie požiadaviek vedenia a komunikáciu s rodičmi. *V rámci našej analýzy sme však dospeli k záveru, že nie všetky aktivity školského psychológa školský psychológ naozaj vykonáva. Pre nedostatok času a veľké množstvo práce je nútený vynechávať preventívne aktivity a individuálnu starostlivosť o žiakov.*

Pohľad participantov na prácu školského psychológa sa v značnej miere stotožňuje s vyššie uvedeným. Za významný a zároveň zaujímavý považujeme rozdiel v názore na pomoc školského psychológa učiteľom.

Školský psychológ tvrdí, že učelia u neho vyhľadávajú pomoc aj s osobnými problémami, zatiaľ čo riaditelia a samotní učelia tento fakt popierajú.

Z analýzy aj zo samotných rozhovorov sme nadobudli dojem, že participant sa obávali priznať, že potrebujú pomoc psychológa aj sami pre seba, nielen pre žiakov. Ako keby u nich prevládala obava, že dostanú nálepku klienta psychológa, niekoho, kto si nevie pomôcť sám.

Pôsobenie školského psychológa v škole z pohľadu participantov na pomoc žiakom.

Za nedôležitú až nevhodnú vnímajú participant pomoc školského psychológa mimo žiakov, čiže pomoc učiteľom s osobnými problémami, medziľudskými konfliktmi alebo prínos pri vytváraní priaznivej klímy školy.

Ďakujeme Katke Kolačanskej za to, že sa s nami podelila o svoju diplomovú prácu. Nájdete ju aj na našej stránke www.ucn.sk ■

VÝCHOVNÉ KONCERTY ŠITÉ NA MIERU PRE KAŽDÚ ŠKOLU

Hudobno-vzdelávacie programy Hudobného centra pri-
spievajú k uvedomenému počúvaniu hudby, poskytujú deťom zážitok
a obohacujú nevelký repertoár
kvalitných programov v oblasti
hudobného vzdelávania. Hudobné
centrum ponúka programy, ktoré
zodpovedajú platným školským
osnovám, v spolupráci s Asoci-
áciou učiteľov hudby Slovenska
(AUHS) a Štátnym pedagogickým
ústavom (ŠPÚ) garantuje odbor-
nopedagogickú a umeleckú úroveň
hudobno-vzdelávacích programov
(všetky sú akreditované). Vyberie



si škôlkar, školák aj stredoškôlák. Jednotlivé koncerty sú prehľadne
rozdelené tak, aby si vedel vybrať každý. Koncerty sú rozdelené pre

materské školy, základné školy – 1.
stupeň, základné školy – 2. stupeň a
stredné školy. Centrum ponúka ši-
roký repertoár, v ponuke sú desiatky
koncertov. Prehľad všetkých koncer-
tov nájdete na stránke:

hc.sk/projekt/vychovne-koncerty/

Kontaktné údaje:

vychkon@hc.sk

+421 903 453 611 ■

Učiteľské Noviny

BLOGUJ O KNIHU SÚŤAŽ PRE BLOGEROV

**VYHRAJTE S NAMI KAŽDÝ
MESIAC ZAUJÍMAVÚ KNIHU!**

www.ucn.sk

www.facebook.com/ucitelskenoviny



Učiteľské Noviny

Učiteľské noviny • Periodikum o školstve a vzdelávaní • Vydáva: Učiteľské noviny, o. z. • Adresa a sídlo redakcie: Mýtna 23, 811 07 Bratislava
• IČO vydavateľa: 42 418 089 • Šéfredaktorka: Mgr. Veronika Trojáková • e-mail: redakcia@ucn.sk • Štatutárny zástupca: Mgr. Veronika Trojáková
• Facebook: www.facebook.com/ucitelskenoviny • Redakcia si vyhradzuje právo upraviť titulok príspevku a vykonať v rukopise potrebné štylistické a ďalšie úpravy tak, aby sa nestratil význam a obsah príspevku. Redakcia môže rozhodnúť aj o nezaradení príspevku na publikovanie. Redakcia sa nemusí stotožňovať s obsahom a názormi prezentovanými v príspevkoch • Majiteľmi ochrannej známky Učiteľské noviny sú OZPŠaV SR a MŠVVaŠ SR. • Učiteľské noviny sa distribuujú zadarmo • Periodicita vydávania: mesačne s výnimkou letných prázdnin • Zadané do tlače: 31. mája 2017 • Registračné číslo MK EV 5217/15 ISSN 0139-5769.